

รายงานการวิจัย

การพัฒนาแหล่งสารสนเทศเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียน
เอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

**The Development of Information Resources for the life long learning of the
Private Islamic Schools in the Three Southernmost Provinces.**

โดย

นุรีดา

จะปะเกีย

อับดุลรอซะ

วรรณอาลี

ซูลฟีกอร์

มาโซ

ได้รับทุนอุดหนุนจากงบประมาณแผ่นดินประจำปี 2556

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

Created with

 nitroPDF[®] professional
download the free trial online at nitropdf.com/professional

Abstract

National Education Act 2542 Section 25 requires that the state has a duty to promote the establishment of lifelong learning resources in order to provide a thorough and adequate quality of life. Changing of pondok to Islamic private school needs to have the development of learning resources such as library that should be promoted as a learning center and encourage school to have more learning variety. The purpose of this research is to study how to develop the learning resources for promoting lifelong learning of Islamic schools in three southern border provinces in the field of management, information technology, information resources, building and environment, activities, and personnel.

The results showed that the development of information resources to promote lifelong learning in Islamic private schools in the three southern border provinces has seven fields these are (1) management administration (2) information technology (3) information resource (4) building, place and atmosphere (5) service (6) activities and (7) personnel.

Feedback from this research is developing learning resources to promote lifelong learning of Islamic private schools in three southern border provinces should be developed in accordance to the standards such as running the school library under the Office of the Basic Education Act 2556 and develop it by following the policy of “3 Good” under the Strong Thailand Plan 2555. In order to develop learning resources is valuable to the students in the area as well as to encourage the youth in the area with the use of leisure time to take advantage of educational standards, resulting in a continuous quality improvement.

กิตติกรรมประกาศ

ข้าพเจ้าขอขอบคุณทุกท่านที่ช่วยสนับสนุนและให้กำลังใจในการจัดทำเอกสารฉบับนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ท่านที่ช่วยจัดหาข้อมูลและให้คำแนะนำในการจัดทำเอกสารฉบับนี้ ข้าพเจ้าขอขอบคุณทุกท่านที่ช่วยสนับสนุนและให้กำลังใจในการจัดทำเอกสารฉบับนี้ ข้าพเจ้าขอขอบคุณทุกท่านที่ช่วยสนับสนุนและให้กำลังใจในการจัดทำเอกสารฉบับนี้ ข้าพเจ้าขอขอบคุณทุกท่านที่ช่วยสนับสนุนและให้กำลังใจในการจัดทำเอกสารฉบับนี้ ข้าพเจ้าขอขอบคุณทุกท่านที่ช่วยสนับสนุนและให้กำลังใจในการจัดทำเอกสารฉบับนี้ ข้าพเจ้าขอขอบคุณทุกท่านที่ช่วยสนับสนุนและให้กำลังใจในการจัดทำเอกสารฉบับนี้

ข้าพเจ้าขอขอบคุณ

สารบัญ (๖๖)

หน้า

๐๐๐๐ ๐๐๐๐๐

๐๐๐๐๐๐๐๐๐

๐๐๐๐๐๐๐

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตราที่ 25 กำหนดให้รัฐมีหน้าที่ส่งเสริมการดำเนินงานการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้ทั่วถึงและพอเพียง โดยนัยของมาตราดังกล่าวต้องการให้สังคมไทยมีโครงสร้างพื้นฐานที่เกื้อหนุนต่อการเรียนรู้ของบุคคลในรูปของแหล่งการเรียนรู้ที่บุคคลสามารถจะเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย กว้างขวางและมีมากพอเพียงที่จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ขึ้นได้ ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้นั้นเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการศึกษาในรูปแบบใดๆ ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบหรือการศึกษาตามอัธยาศัยก็ต้องมีแหล่งที่จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้มากกว่าในขอบเขตของโรงเรียน (ชัยยศ อิ่มสุวรรณ์, 2553)

แนวคิดการศึกษาตลอดชีวิต หมายถึง การศึกษาที่เกิดจากการผสมผสานระหว่างการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และฉบับแก้ไขพุทธศักราช 2545 ให้ความสำคัญเกี่ยวกับแนวการจัดการศึกษาในหมวดที่ 4 มาตรา 25 ที่กำหนดให้รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบได้แก่ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนพฤกษศาสตร์ สวนสาธารณะ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูลและแหล่งเรียนรู้อื่นอย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นการสนองต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ที่วางแนวการจัดการศึกษาในหมวดที่ว่าด้วยแนวนโยบายแห่งรัฐอย่างชัดเจนใน มาตรา 81 ที่ว่า “รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรม ให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับ ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สร้างเสริมความรู้และปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สนับสนุน การค้นคว้าวิจัยใน

ศิลปวิทยาการต่างๆ เร่งรัดพัฒนาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศ พัฒนาวิชาชีพครูและส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ”

การดำเนินการภาครัฐด้านการศึกษามุ่งเน้นปฏิรูปการเรียนรู้ โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางหลักการเรียนรู้ด้วยตนเองและหลักการเรียนรู้ตลอดชีวิต เน้นพลังความคิดสร้างสรรค์ การสร้างนิสัยรักการอ่าน การจัดให้มีห้องสมุดศูนย์การเรียนรู้ชุมชนและสื่อการเรียนรู้ประเภทต่างๆ อย่างทั่วถึงตามยุทธศาสตร์ การปฏิรูปการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมีแนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมไว้ สำหรับการพัฒนาคุณภาพนักเรียนด้านคุณธรรมและจริยธรรม ความเป็นนักเรียนต้องมีคุณธรรม จริยธรรมที่จำเป็นในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข เป็นคุณลักษณะสำคัญที่ควรปลูกฝังและฝึกฝนให้เกิดขึ้นแก่เยาวชน อันได้แก่ ความมีเมตตา กรุณา ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความเสียสละไม่เห็นแก่ตัว ความประหยัดและกตัญญู กตเวที (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2541 : 35) ประกอบกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้ระบุไว้ในมาตรา 6 ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542, 2542 : 5)

สถาบันศึกษาปอเนาะเป็นสถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนด้านศาสนาอิสลาม โดยมีโตะครูปฏิบัติหน้าที่เป็นทั้งผู้บริหาร ผู้จัดการและผู้สอน การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนในสถาบันศึกษาปอเนาะจะแตกต่างจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนในสถาบันศึกษาปอเนาะไม่มีชั้นเรียน ไม่มีการวัดและประเมินผลที่เป็นระบบ การจัดการศึกษาอยู่บนพื้นฐานแห่งหลักคำสอนศาสนาที่ได้กำชับให้ผู้มีความรู้จำเป็นต้องสอนและเผยแผ่อิสลาม

สถาบันศึกษาปอเนาะในจังหวัดชายแดนภาคใต้เกิดขึ้นพร้อมๆ กับการเผยแผ่ศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้แต่ในช่วงเวลานั้นยังไม่เรียกชื่อว่าเป็นสถาบันศึกษาปอเนาะ โดยคนที่เรียนรู้มาจากประเทศอาหรับ เมื่อกลับมาบ้านก็อยากเผยแผ่ความรู้ที่ได้เล่าเรียนมาโดยยังไม่มีระบบแบบเรียนและไม่มีงบประมาณที่จะเปิดโรงเรียน ตอนแรกมีเพียง 2-3 คน ต่อมาจึงเพิ่มขึ้น คนที่อยู่ภายนอกค่อยๆ เข้ามาเรียน

เพิ่มขึ้น แล้วเข้ามาสร้างบ้านอยู่รอบๆ เนื่องจากโต๊ะครูไม่มีทุนทรัพย์และไม่มีการสนับสนุนจากรัฐ ในอดีต การตั้งปอเนาะสอนด้วยความรัก สอนให้เยาวชนรู้จักนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน เพราะการเรียนปอเนาะสามารถเอาไปใช้ในชีวิตประจำวันได้เลย ต่อมา เมื่อเวลาผ่านไป สถาบันศึกษาดังกล่าวนี้อาจได้ปรับเปลี่ยนตาม ความเจริญของยุคสมัยไปด้วย จนบางแห่งสามารถมองเห็นการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจน คือ จากเดิมเป็น ปอเนาะแปรสภาพเป็นโรงเรียน เนื่องจากสถาบันศึกษาปอเนาะไม่ได้เป็นสถานที่สอนศาสนาอิสลามอย่าง เดียว แต่เป็นสถาบันการศึกษาที่มีการสอนเนื้อหาอื่น ๆ ด้วย

สำหรับความเป็นมาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามนั้น ถือได้ว่ามีวิวัฒนาการมาจาก ปอเนาะ อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงของปอเนาะสู่การเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามนั้นจะ ขึ้นอยู่กับความพร้อมของแต่ละปอเนาะและโต๊ะครู ทั้งนี้เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ระบบโรงเรียนแล้ว จะต้องพัฒนาการเรียนการสอนให้ดีขึ้นเป็นระบบมากขึ้น เช่น จะต้องจัดให้มีชั้นเรียน มีการวัดและประเมินผล และจะต้องสอนตามหลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด (บันทึกยี่ สะมะฮุน, ศักดา ยูเต๊ะ และ สมาน อิสมาแอล, 2551) นอกจากนี้ยังเป็นโรงเรียนที่มีบทบาทสำคัญต่อการจัดการศึกษาในพื้นที่สามจังหวัด ชายแดนภาคใต้ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีจำนวนโรงเรียนรูปแบบนี้ตั้งอยู่มากกว่าพื้นที่ใดๆ ของประเทศ จาก การศึกษาเกี่ยวกับจำนวนร้อยละ โรงเรียนเอกชนประเภทอิสลามคู่สามัญ สังกัดสำนักงานบริหารการศึกษา เอกชน ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า จังหวัดปัตตานีมีอัตราร้อยละ 43.38 จังหวัดยะลามีอัตราร้อยละ 22.79 และจังหวัดนราธิวาส มีอัตราร้อยละ 33.82 ซึ่งจังหวัดปัตตานีมีอัตราร้อยละของโรงเรียนมากกว่า จังหวัดอื่น (มูฮัมหมัดรุยนิ บากา, 2548 : 5) ดังที่ อับดุลอะซีส บินฮาฟิอีย (2550) ได้กล่าวว่า โรงเรียนเอกชน สอนศาสนาอิสลามในอนาคตที่ควรจะเป็น ดังนี้ (1) ควรเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) เพื่อพัฒนาบุคลากรในองค์กรให้พัฒนาอย่างต่อเนื่องและเพื่อให้องค์กรสามารถปรับเปลี่ยน บทบาทได้ทันต่อกระแส การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก (2) ควรเป็นสังคมแห่งองค์ความรู้ (Knowledge Based Society) อย่างแท้จริง เพื่อให้ชุมชนและสังคมได้พึ่งพาองค์ความรู้ที่ถูกต้องในทุกแขนง โดยเฉพาะ องค์ความรู้ด้านศาสนา (3) ผู้บริหารต้องมีแนวคิด (concept) ในการบริหารอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะ แนวคิดการบริหารที่ใช่อิสลามเป็นฐาน มีทักษะการบริหาร มีความเชี่ยวชาญในการบริหารงานวิชาการ สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) ได้และต้องสามารถให้คำแนะนํา (Coaching) แก่ครูได้ (4)

ครูผู้สอนต้องมีความรู้ความเข้าใจอิสลามเป็นพื้นฐาน สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างครมื่ออาชีพ เข้าใจพัฒนาการของผู้เรียน ที่สำคัญครูต้องสามารถปลูกฝังอิสลามและสามารถสอนโดยการบูรณาการองค์ความรู้กับอิสลามได้ในทุกวิชา (5) หลักสูตรของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามควรเป็นหลักสูตรที่บูรณาการโครงสร้างทั้งสองหลักสูตรให้เป็นหลักสูตรเดียว หลักสูตรต้องพัฒนาผู้เรียนทั้งโดยใช้เนื้อหาและกิจกรรม อีกทั้งหลักสูตรต้องตอบสนองความต้องการของผู้เรียนที่หลากหลายและตอบสนองความต้องการของสังคมอีกด้วย (6) ต้องมีสื่อและนวัตกรรมที่หลากหลาย เช่น อินเทอร์เน็ต เว็บไซต์ อีเลิร์นนิ่ง ฯลฯ และ (7) ต้องมีปัจจัยพื้นฐาน (Infrastructure) ที่สมบูรณ์และเพียงพอ เช่น อาคารเรียนที่ทันสมัยขึ้น ห้องสมุดที่มีหนังสือจำนวนมากและหลากหลาย ห้องทดลองวิทยาศาสตร์ ห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องพัฒนาบุคลิกภาพและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ฯลฯ แต่ในสภาวะการณ์ปัจจุบันโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาหลายแห่งสามารถจัดการจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ มีการบริหารจัดการอย่างมีระบบ เป็นที่ยอมรับของหน่วยงานราชการและชุมชน แต่ก็ยังมีอีกหลายโรงเรียนเช่นกันที่ยังไม่ประสบผลสำเร็จในการจัดการศึกษาเท่าที่ควร อันเนื่องมาจากปัญหาระบบการบริหารจัดการ ปัญหาบุคลากรและการมีงบประมาณไม่เพียงพอ ที่จะใช้ในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการขาดงบประมาณในส่วนของการสร้างอาคารเรียนและการจัดหาสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2546) ในทำนองเดียวกันกับแนวนโยบายการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการศึกษาชาติ พ.ศ. 2545-2549 ซึ่งได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยให้ดำเนินการหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความสอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น มีการจัดการศึกษาในรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย จัดกระบวนการเรียนรู้และการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงที่มีความยืดหยุ่นและสมบูรณ์ทั้งในด้านความถูกต้องและความเหมาะสมของเนื้อหาสาระ จัดบรรยากาศการเรียนรู้ ใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย (อ้อมใจ วงษ์มณฑาและคณะ., 2556 : 265)

อย่างไรก็ตามจากข้อมูลที่ได้นำเสนอมาแล้วข้างต้น จึงเป็นเหตุผลประการสำคัญที่ต้องมีการศึกษาและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เกี่ยวกับห้องสมุด 3 ดี คือ มีหนังสือดีและ e-Book บรรยายาศดีและบรรณารักษ์ดี (จุรินทร์ ลักษณะวิศิษฎ์, 2552) และ

นอกจากนี้ในปี 2553 กระทรวงศึกษาธิการกำหนดยุทธศาสตร์ 6 ด้าน เพื่อพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการศึกษา ยุทธศาสตร์ส่งเสริมศาสนาศึกษา ยุทธศาสตร์เสริมสร้างโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการศึกษาเพื่ออาชีพและการมีงานทำ ยุทธศาสตร์พัฒนาการบริหารจัดการการศึกษาและยุทธศาสตร์จัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคง ซึ่งยุทธศาสตร์ทั้ง 6 ด้านจะมีการพัฒนาครู บุคลากรทางการศึกษา และการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน ทั้งโรงเรียนของรัฐและโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม (จินวนันท์ บุญเกียรติ, 2553) ทั้งนี้เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ตลอดจนการพัฒนาการศึกษาของชาติต่อไป ในการนี้เพื่อให้งานวิจัยสามารถดำเนินการได้ด้วยดี คณะผู้วิจัยจึงได้ตั้งวัตถุประสงค์ดังนี้

วัตถุประสงค์หลักของโครงการวิจัย

เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในด้านการบริหารจัดการ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ด้านอาคารสถานที่และบรรยากาศ ด้านการบริการ ด้านกิจกรรมและด้านบุคลากร

ขอบเขตของโครงการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพโดยมุ่งแสวงหาแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในด้านการบริหารจัดการ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ด้านอาคารสถานที่และบรรยากาศ ด้านการบริการ ด้านกิจกรรมและด้านบุคลากร

2. ขอบเขตด้านประชากรและพื้นที่

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาแนวทางการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ โดยศึกษาจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ตลอดจนผู้เชี่ยวชาญในด้านการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในพื้นที่ที่สามารถให้ความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้การศึกษาวิจัยสามารถดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ คณะผู้วิจัยได้วางกรอบในการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
2. กลยุทธ์ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
3. มาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน
4. โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้

การเรียนรู้ในโลกปัจจุบันนั้น มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยไม่จำเป็นต้องเรียนรู้หรือได้รับความรู้จากครูในห้องเรียนเท่านั้น แต่สามารถเรียนรู้ได้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ที่มีอยู่รอบตัว ได้แก่ พ่อแม่ ชุมชน เพื่อน สถาบันทางศาสนา การอ่านหนังสือพิมพ์ ดูโทรทัศน์และที่ทันสมัยที่สุดคือ การใช้คอมพิวเตอร์และเข้าสู่ระบบอินเทอร์เน็ต ฯลฯ ซึ่งทุกคนจะได้รับความรู้ตามที่ตนเองต้องการ การเรียนรู้จึงสนุก ไม่เกิดความเครียด (ชัยพจน์ รักราม. 2542 : 31 – 32)

1. ความหมายของแหล่งเรียนรู้ ผู้รู้ นักการศึกษา และผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเรียกชื่อแหล่งความรู้ในลักษณะที่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม ความหมาย วิธีดำเนินการและเป้าหมายในการดำเนินการเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ต่างก็คล้ายคลึงกัน ดังนี้

กรมสามัญศึกษา (2542 : 9) ให้ความหมายของคำว่าแหล่งเรียนรู้ว่าแหล่งเรียนรู้ หมายถึง ถิ่น ที่อยู่ บริเวณ บ่อเกิด แห่ง ที่ หรือศูนย์รวมความรู้ ที่ให้เข้าไปศึกษาหาความรู้ ความเข้าใจและความชำนาญ

กระทรวงศึกษาธิการ. (2542 : 20) ให้ความหมายคำว่า แหล่งการเรียนรู้ หมายถึง ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์ การกีฬาและนันทนาการ

สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดยโสธร. (2545 : 6) ให้ความหมายคำว่า แหล่งเรียนรู้ หมายถึง แหล่งข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ แหล่งความรู้ทางวิชาการและประสบการณ์ที่สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียน ใฝ่เรียน ใฝ่รู้แสวงหาความรู้และเรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัยอย่างกว้างขวางและต่อเนื่องจากแหล่งต่างๆ เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้

กรมสามัญศึกษา (2542 ก : 9) ให้ความหมายของแหล่งเรียนรู้ไว้ว่า แหล่งเรียนรู้ หมายถึง ถิ่น ที่อยู่บริเวณ บ่อเกิด แห่ง ที่ หรือศูนย์รวมความรู้ ที่ให้เข้าศึกษาหาความรู้ความเข้าใจ และความชำนาญ

จินตะนา ดินาง (2554) แหล่งเรียนรู้ หมายถึง “แหล่ง” หรือ “ที่รวม” ซึ่งอาจ เป็นสภาพ / สถานที่ หรือศูนย์รวมที่ประกอบด้วย ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้และกิจกรรมที่มีกระบวนการเรียนรู้หรือกระบวนการเรียนการสอนที่มีรูปแบบแตกต่างจาก กระบวนการเรียนการสอนที่มีครูเป็นผู้สอนหรือศูนย์กลาง การเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้ที่มีกำหนดเวลาเรียน ยึดหยุ่นสอดคล้องกับความต้องการและความพร้อมของผู้เรียน

จากความหมายของแหล่งเรียนรู้ ซึ่งอาจใช้ชื่อเรียกต่างๆ กัน ที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า นักการศึกษาส่วนใหญ่จะใช้คำว่าแหล่งความรู้ในชุมชนหรือแหล่งวิทยาการในชุมชนเนื่องจากในอดีตหรือแม้แต่ในปัจจุบัน การจัดแหล่งความรู้หรือแหล่งเรียนรู้นั้น มีวัตถุประสงค์ใช้กับการจัดการศึกษาผู้ใหญ่หรือการศึกษานอกระบบ เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่น หรือ ชุมชนต่างๆ ที่ไม่มีโอกาสเข้าศึกษาในระบบโรงเรียน ได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ในชุมชน

สรุปได้ว่า แหล่งเรียนรู้หรือแหล่งความรู้ หรือแหล่งความรู้ในชุมชน หรือแหล่งวิทยาการในชุมชน ต่างก็มีความมุ่งหมายเหมือนกันเพียงแต่ใช้ชื่อเรียกต่างกัน ซึ่งหมายถึง สิ่งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต ได้แก่ บุคคล สถานที่ สถาบันต่างๆ สิ่งของ ธรรมชาติแวดล้อม สภาพสังคมเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม และเทคโนโลยีต่างๆ ที่ผู้เรียนเข้าไปปฏิสัมพันธ์และเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง โดยประสบการณ์ตรงและได้ความรู้ใหม่ๆ ที่มีคุณค่า สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

2. กลยุทธ์ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

การจัดแหล่งเรียนรู้ให้สามารถส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์เรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ และมีความเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน ในการเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาซึ่งมีแนวคิดสำคัญ ดังนี้

ชัยวัฒน์ วรรณพงษ์(2541: 18) ได้กล่าวว่า หลักการจัดแหล่งเรียนรู้เพื่อให้การเรียนรู้ที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนมีความเข้มข้นคงทน ประการที่สำคัญคือต้องจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและมีความหลากหลาย โดยคำนึงถึงความสำเร็จของผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ผู้เรียนจะบรรลุเป้าหมายได้ดีถ้าลงมือปฏิบัติจริง และมีส่วนร่วมในการสร้างองค์ความรู้ วิธีการที่หลากหลายจำเป็นต้องอาศัยแหล่งเรียนรู้ ประกอบกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสาระที่ต้องการและได้เรียนรู้ตามสภาพจริงเป็นสำคัญข้อควรคำนึงในการจัดแหล่งเรียนรู้ใน โรงเรียน มีดังนี้

1. บรรยากาศในแหล่งเรียนรู้ให้เป็นสภาพจริง หรือเสมือนภาพจริง
2. จัดทรัพยากรในแหล่งเรียนรู้ให้เพียงพอ
3. ปรับสภาพของสถานที่เรียนให้ผู้เรียน เรียนด้วยตนเองมากที่สุด
4. จัดบริเวณโรงเรียนให้เกิดแหล่งเรียนรู้และแหล่งสนับสนุนการเรียนรู้
5. จัดศูนย์วิทยากรให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย
6. จัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
7. มีความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชนในการดูแลสภาพแวดล้อมให้เป็นแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและนอกโรงเรียน

แหล่งเรียนรู้มีวิธีจัดได้หลายรูปแบบขึ้นอยู่กับความพร้อมของประชาชน และสภาพของชุมชนนั้นๆ โดยมีองค์กรท้องถิ่นหรือประชาชนในหมู่บ้านเป็นหลักในการจัดตั้ง สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2544: 55-59) ได้กล่าวว่าวิธีการจัดการเรียนรู้ในแต่ละแหล่งเรียนรู้นั้นจัดได้หลายลักษณะ คือ

1. จัดตามความพร้อมและศักยภาพของแหล่งเรียนรู้ เพื่อการนำเสนอข้อมูลได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

2. จัดตามสาระความรู้สอดคล้องกับหลักสูตรชาติ เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสได้พบและมีส่วนร่วมในประสบการณ์ ได้ใช้ทรัพยากรต่างๆ ทั้งในและนอกห้องเรียน ได้สัมผัสกับความเป็นจริง สร้างองค์ความรู้เองจากประสบการณ์ของตนเองทั้งจากการสำรวจ ตรวจสอบ ทดสอบความรู้ที่ได้รับและหาข้อสรุป

3. จัดตามความต้องการของผู้เรียน เพื่อสร้างสรรค์การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ตลอดจนพัฒนาชีวิตให้ดีขึ้น

4. จัดโครงการหรือกิจกรรมที่รัฐบาลเห็นความสำคัญและให้การสนับสนุน

นอกจากนี้ยังมีหลายรูปแบบหลายวิธีทั้งที่เป็นแบบสัมผัส การสาธิต การทดลอง การเล่นเกม การเล่านิทาน การละเล่นพื้นบ้าน การฝึกปฏิบัติจากผู้รู้ การสร้างสรรค์จินตนาการของผู้เรียน เป็นต้น จากวิธีการเหล่านี้ทำให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง ค้นพบด้วยตนเอง สร้างความรู้ด้วยตนเอง อันนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต และได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์การเป็น “องค์กร” ทำหน้าที่เป็น “แหล่งเรียนรู้” ให้สมบูรณ์ไว้ 7 ประการ กล่าวคือ

1. วัตถุประสงค์ : โดยกำหนดให้นำ “การศึกษา” มาเป็นเครื่องมือสร้างฐานความรู้โดยกำหนดไว้ในพันธกิจของแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ให้ชัดเจน

2. มาตรฐาน : การบริหารการศึกษาต้องจัดทำให้เป็นมาตรฐานสากล รวมทั้งการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานที่ประสบความสำเร็จให้เป็นเอกสารสำหรับหน่วยงานอื่นใช้ประโยชน์

3. เพื่อนร่วมงานหรือหุ้นส่วน : การทำงานต้องทำงานกับบุคคลหลายฝ่ายจึงจะสามารถให้การบริการในฐานะ “แหล่งเรียนรู้” ได้อย่างเต็มที่

4. ทรัพยากรและขีดความสามารถ : บุคลากรของแหล่งเรียนรู้ต้องร่วมมือใกล้ชิดกับนักวิชาการอาชีพเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้

5. การฝึกอบรม : การฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้อง และบุคลากรของแหล่งเรียนรู้ต้องได้รับการอบรมและทำงานร่วมกันเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพิ่มพูนพัฒนาศักยภาพของตน

6. ขยายเครือข่ายการเรียนรู้ระดับชาติ โดยใช้ประโยชน์ของข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ : ประชาชนทุกคนจากทุกแห่งของประเทศต้องมีโอกาสได้เข้าถึงข้อมูลของแหล่งเรียนรู้ได้ แหล่งเรียนรู้ทุกพื้นที่ต้องสามารถประสานเชื่อมโยงกันในอันที่จะสร้างและขยายเพื่อเป็นเครือข่ายการเรียนรู้ระดับชาติ ตลอดจนระดับนานาชาติ

7. การวิจัย : การวิจัยเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญที่จะเป็นพื้นฐานข้อมูลให้แหล่งเรียนรู้ได้ปรับสภาพการทำงาน การเตรียมความพร้อมของบุคลากรและอุปกรณ์เพื่อให้บริการให้สอดคล้องกับกลุ่มผู้เรียนรู้ซึ่งมีหลากหลาย

นาคยา ปลัณชนานนท์ และคณะ (2542: 131-132) กล่าวว่า การจัดแหล่งเรียนรู้ควรให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงจากแหล่งเรียนรู้ ในชุมชนของผู้เรียนเอง ตามทฤษฎีการเรียนรู้จากชุมชนที่มีแนวคิดว่า

1. การเรียนรู้โดยพื้นฐานเป็นปรากฏการณ์ทางสังคม โดยทั่วไปเราจัดระบบการเรียนรู้ตามสภาพสังคมที่เราอยู่ ดังนั้น โรงเรียนจึงเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่อยู่ในชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่

2. ความรู้ต้องบูรณาการกับชีวิตในชุมชน ความรู้ที่แท้จริงต้องมีการบูรณาการทั้งการปฏิบัติความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับสังคมและรอบรู้ในชุมชนที่ตนอยู่อาศัย

3. กระบวนการเรียนรู้และการเป็นสมาชิกชุมชนเป็นสิ่งที่แยกออกจากกันไม่ได้ ชุมชนกำหนดสิ่งที่จะให้เราเรียนรู้ และสิ่งที่เราเรียนรู้ก็กลับคืนสู่ชุมชนด้วย

4. ความรู้และการปฏิบัติแยกจากกันไม่ได้ เป็นไปไม่ได้ที่เราจะรู้อะไร โดยไม่เคยลงมือทำ ในขณะที่เราทำอะไรได้เพราะเราได้เรียนรู้แล้ว

5. การมีส่วนร่วมในชุมชนเป็นการเพิ่มศักยภาพการเรียนรู้ การได้ร่วมลงมือปฏิบัติจริงในกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน มีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนเองและทำให้ชุมชนกลายเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ได้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (2542: 14) กล่าวถึง แหล่งเรียนรู้ที่สถานศึกษาควรคำนึงถึงและนำมาใช้ในการบริหารจัดการเรียนรู้ได้หลายมาตรา ดังนี้

มาตรา 23 จัดการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมในเรื่องต่างๆ เช่น ความรู้เกี่ยวกับตนเอง สังคม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม กีฬา อาชีพ คณิตศาสตร์และภาษา เป็นต้น

มาตรา 24 จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลให้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่อย่างต่อเนื่อง ผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา จัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่

มาตรา 25 รัฐส่งเสริม ดำเนินการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี แหล่งข้อมูลและแหล่งเรียนรู้อื่นๆ อย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ

มาตรา 29 สถานศึกษาร่วมกับองค์กรต่างๆ ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษา อบรม แสวงหาความรู้ รู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆ เพื่อชุมชน

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้นำมาสู่การปฏิรูปการศึกษาและการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมที่หลากหลายสอดคล้องกับความสนใจและความแตกต่างระหว่างบุคคล และส่งเสริมให้มีการจัดแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบจากสาระของแนวการจัดการศึกษาที่ปรากฏในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 สามารถวิเคราะห์เป็นประเด็นสำคัญที่เกี่ยวกับการใช้แหล่งเรียนรู้ไว้ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2542: 7-15)

1. การเรียนรู้โดยสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง หมายถึง การเรียนที่เป็นกระบวนการสร้างประสบการณ์และสิ่งของต่างๆ ให้มีความหมายต่อตนเองจากปฏิสัมพันธ์ของสิ่งแวดล้อม โดยใช้กระบวนการคิดและแสวงหาความรู้ควบคู่ไปกับการปฏิบัติจริง ให้ผู้เรียนค้นพบข้อความรู้และประสบการณ์ด้วยตนเอง ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก จัดโอกาส จัดบรรยากาศ สิ่งแวดล้อมและแหล่งวิทยาการให้เอื้อต่อการสร้างแรงจูงใจให้เกิดการเรียนรู้

2. การเรียนรู้เป็นเรื่องของตนเอง ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม หมายถึง การเรียนรู้เพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างร่างกายและจิตใจของตนเอง การรับรู้และตระหนักในตนเอง สามารถปรับเปลี่ยน

ทัศนคติและพฤติกรรมให้สอดคล้องกับค่านิยมที่ดีงาม ยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม มีความเพียรพยายามในการทำคามดีอย่างไม่ย่อท้อ การเสริมสร้างลักษณะนิสัยและสุนทรียภาพ ความดีงามในตนเอง การเรียนรู้เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่อย่างสอดคล้องเหมาะสมกับสภาวะแวดล้อม การตระหนักถึงคุณค่าและพัฒนาคุณภาพธรรมชาติสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

3. การเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาทักษะการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ มี 2 ลักษณะ ได้แก่

3.1 การเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาทักษะการดำรงชีวิต หมายถึง การเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนมีทักษะ

ชีวิตที่สำคัญและจำเป็นในด้านการรู้จักวิเคราะห์ วิเคราะห์ มีความคิดสร้างสรรค์ ตระหนักในตน เห็นใจผู้อื่น ภาควิชาใจในตนเอง รับผิดชอบต่อสังคม สร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร ตัดสินใจและแก้ปัญหาและจัดการกับอารมณ์และความเครียด

3.2 การเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาทักษะการประกอบอาชีพ หมายถึง การเรียนรู้เพื่อค้นพบและใช้

ศักยภาพของตนเพื่อเตรียมตัวประกอบอาชีพให้เหมาะสมกับตัวเอง รู้จักเลือกประกอบอาชีพสุจริต

4. การเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนากระบวนการคิด การแก้ปัญหา โดยเน้นประสบการณ์และการฝึกปฏิบัติ หมายถึง การใช้ทักษะและการคิดเพื่อค้นหาคำตอบในสถานการณ์ต่างๆ โดยอาศัยประสบการณ์และการปฏิบัติจริง เพื่อให้สามารถเผชิญกับปัญหาและจัดการกับภาวะต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมเป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม

5. การเรียนรู้โดยผสมผสานความรู้ คุณธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ หมายถึง การเรียนรู้ที่มุ่งให้ความรู้ในศาสตร์ต่างๆ ควบคู่กับการพัฒนาตนเองด้านจิตใจ บุคลิกภาพและลักษณะนิสัย

6. การเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาประชาธิปไตย หมายถึง การเรียนรู้ในเรื่องสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค และการปฏิบัติตามหน้าที่ของตน การเคารพในสิทธิเสรีภาพของผู้อื่นโดยคำนึงถึงความคิดเห็นและผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก

7. การเรียนรู้เรื่องภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรม หมายถึง การเรียนรู้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ความเข้าใจ และความตระหนักในคุณค่าของความรู้ต่างๆ ที่ได้คิดค้นและสั่งสมประสบการณ์โดยภูมิปัญญาไทย ตลอดจนมีความรัก ชื่นชมและหวงแหนในคุณค่าของศิลป วัฒนธรรมไทย สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตและสืบสานให้ยั่งยืนตลอดจนเชื่อมโยงให้สู่สากล

8. การวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การศึกษารวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์สรุปผล เพื่อแก้ไขและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษา

9. การเรียนรู้โดยความร่วมมือของครอบครัวและชุมชน หมายถึง การที่ครอบครัว ชุมชนและสถานศึกษามีบทบาทร่วมกันในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนเพื่อให้เรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ

10. การประเมินผลการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการพิจารณาตัดสินคุณภาพ คุณลักษณะและพฤติกรรมของผู้เรียนว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้หรือไม่ นอกจากนี้ ชาตรี สำราญ (2543: 135-136) ได้เสนอแนวคิดไว้ว่า การจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ การที่ผู้เรียนมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ โดยครูสร้างบรรยากาศ สภาพแวดล้อมและจัดประสบการณ์เรียนรู้ทุกอย่างของโรงเรียนของชุมชน ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถออกไปค้นหาความรู้ด้วยตัวของผู้เรียนเอง ได้ตลอดเวลา การสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ บทบาทของครูย่อมเปลี่ยนไป ครูจะมีบทบาทเป็นผู้จัดเตรียมประสบการณ์ให้ตรงกับความต้องการ ความสนใจ โดยให้นักเรียนได้เรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมทุกอย่างที่มีปฏิสัมพันธ์กับตัวนักเรียน โดยเด็กสามารถเรียนรู้ได้จากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เรียนรู้จากเพื่อนๆ เรียนรู้จากชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ หรือแม้แต่พ่อแม่ ญาติพี่น้องของตัวนักเรียน ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน พระ ผู้ประกอบอาชีพต่างๆ เป็นต้น และให้นักเรียนมีการพัฒนา 4 ด้านให้มีความก้าวหน้าไปพร้อมๆ กัน คือ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ สันติสังคม และด้านสติปัญญา ดังนั้น แนวคิดในการจัดแหล่งเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาควรมีแนวทางดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2547: 3)

1. แหล่งเรียนรู้ที่จัดขึ้น ควรเป็นแหล่งที่ให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าหาคำตอบในเรื่องที่สนใจใฝ่รู้และควรมีทั้งแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

2. แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน นอกจากห้องเรียนและห้องปฏิบัติการแล้ว ควรจัดให้สถานที่ทุกแห่งในบริเวณโรงเรียนจัดเป็นแหล่งเรียนรู้ได้ และบางครั้ง โรงเรียนอาจจัดเพิ่มเติมจากสิ่งที่มีอยู่ เช่น จัดเป็นจุดศึกษา สวนการเรียนรู้ ค่ายการเรียนรู้

3. แหล่งเรียนรู้ในชุมชนเป็นแหล่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติและที่สร้างขึ้นอาจเป็นสถานที่สำคัญทางศาสนา สาธารณประโยชน์ สถานประกอบการ อาชีพในชุมชน ภูมิปัญญาด้านต่างๆ

4. โรงเรียนควรจัดการเรียนรู้โดยเชื่อมโยงกิจกรรมต่อเนื่องระหว่างการเรียนรู้ในห้องเรียน โรงเรียน และชุมชน

จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ตามที่เสนอมาข้างต้นสรุปได้ว่า การปฏิรูปการเรียนรู้ด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียน การสอนนั้น โรงเรียนควร ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด โดยจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อขยายประสบการณ์ให้ กว้างขวางนอกเหนือจากการเรียนในห้องเรียน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองตามความแตกต่างของผู้เรียน ตามธรรมชาติอย่างเต็มศักยภาพ รวมถึงสร้างบรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตลอดเวลา โดยการจัดให้มีการใช้แหล่งเรียนรู้ทุกรูปแบบและหลากหลาย โดยอาศัยความร่วมมือทั้งจากบุคลากรภายในโรงเรียนและชุมชนต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การจัดแหล่งเรียนรู้นั้นสามารถจัดได้หลายลักษณะ เช่น จัดตามความพร้อมและศักยภาพของแหล่งเรียนรู้ จัดตามสาระความรู้ให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาแห่งชาติ จัดตามความต้องการของผู้เรียน หรือจัดตามโครงการและกิจกรรมที่รัฐบาลเห็นความสำคัญให้การสนับสนุน ซึ่งมีหลายรูปแบบหลายวิธี ทั้งที่เป็นแบบสัมผัส การสาธิต การทดลอง การเล่นเกม การเล่านิทาน การละเล่นพื้นบ้าน การฝึกปฏิบัติจากผู้รู้ การสร้างสรรค์จินตนาการของผู้เรียน เป็นต้น โดยควรคำนึงถึงการจัดบรรยากาศในแหล่งเรียนรู้ให้เสมือนภาพจริง มีทรัพยากรในแหล่งการเรียนรู้ให้เพียงพอ รับสภาพของสถานที่เรียน ให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองให้มากที่สุด จัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และควรประสานงานความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชน

3. มาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน

การส่งเสริมและสนับสนุนให้โรงเรียนทุกแห่งพัฒนาห้องสมุดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนและชุมชน ทั้งนี้เพื่อเป็นการพัฒนาการศึกษาและคุณภาพผู้เรียนให้มีความรอบรู้ ทันเหตุการณ์ เป็นบุคคลที่มีนิสัยรักการอ่านการค้นคว้าอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นเพื่อให้การดำเนินงานดังกล่าวประสบผลสำเร็จมีมาตรฐานใกล้เคียงกันจึงได้นำข้อมูลจากการสำรวจเรื่องห้องสมุดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และงานวิจัยร่วมกับองค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ หรือยูเนสโก เรื่องรายงานผลการสำรวจข้อมูลการเรียนรู้ข่าวสารผ่านทางห้องสมุดโรงเรียน ปี พ.ศ. 2549 มาจัดทำเป็นมาตรฐาน ทั้งนี้โดยให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและสอดคล้องกับการประเมินคุณภาพของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ในขณะเดียวกันได้ระบุนิเวศการประเมินเกณฑ์การประเมิน แนวทางการให้คะแนน ตลอดจนข้อมูลเชิงประจักษ์ไว้ด้วยมาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนที่กำหนดจึงเป็นมาตรฐานที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ดำเนินการพัฒนาห้องสมุดในโรงเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งแบ่งเป็น 4 หมวด คือ

หมวดที่ 1 มาตรฐานด้านผู้บริหาร

หมวดที่ 2 มาตรฐานด้านครู

หมวดที่ 3 มาตรฐานด้านผู้เรียน

หมวดที่ 4 มาตรฐานด้านทรัพยากรสารสนเทศ

ในการจัดทำมาตรฐานครั้งนี้ ได้พิจารณาถึงสภาพความเป็นจริงของการดำเนินงานในโรงเรียน ซึ่งการขับเคลื่อนให้ห้องสมุดมีชีวิตนั้นจะต้องขึ้นอยู่กับบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียนเป็นหลักและเพื่อประโยชน์ของผู้ดำเนินงานทุกคนในการประเมินคุณภาพจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ในขณะเดียวกันสภาพอันพึงประสงค์ของห้องสมุดโรงเรียนทุกแห่งที่ผู้ใช้มีความเห็นและมีความต้องการตรงกันก็คือ

- 1) มีห้องสมุดและบรรยากาศที่ดี เอื้ออำนวยในการเข้าใช้บริการ
- 2) มีครูบรรณารักษ์/ครูทำหน้าที่บรรณารักษ์ที่ดี มีความรู้ ความเข้าใจ และมีความพร้อมในการให้บริการด้วยอารมณ์อันแจ่มใส
- 3) มีหนังสือที่ดี มีเนื้อหาสอดคล้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่มีเนื้อหาสนุกสนาน เพลิดเพลิน ให้ความรู้ในเชิงสร้างสรรค์ ส่งเสริมจินตนาการ จรรโลงสังคมและตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการ

นอกจากนี้ ในปัจจุบันห้องสมุดยุคใหม่มีการพัฒนาจากห้องสมุดแบบดั้งเดิมอย่างมาก คือ มีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการดำเนินงานและมีการปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานการให้บริการ ลักษณะของห้องสมุดยุคใหม่อาจสรุปได้ดังนี้ (ธาดาศักดิ์ วชิรปรีชาพงษ์, 2548, 13-14)

1. การบริหารจัดการ มีระบบการปฏิบัติงานที่คล่องตัว บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็ว เช่น การจัดการทรัพยากรสารสนเทศใหม่ออกให้บริการอย่างรวดเร็ว ปรับเปลี่ยนกฎระเบียบการใช้ห้องสมุดให้เหมาะสม ไม่ใช่มีแต่ข้อห้ามมากมาย
2. มีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เหมาะสมมาช่วยดำเนินงานต่างๆ ของห้องสมุดให้เกิดความรวดเร็วในการจัดการและให้บริการ (ไม่ใช่มีไว้โชว์หรือติดป้ายชำรุดเป็นประจำ)

3. ทรัพยากรสารสนเทศ มีทรัพยากรสารสนเทศหลากหลายที่มีคุณค่า ใหม่ ทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้ มีทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศน์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยใช้แนวคิดจัดหาทรัพยากรเมื่อผู้ใช้ต้องการได้ทันที (Just-in-time) ไม่ใช่จัดหาล่วงหน้าเพื่อว่ามีผู้ต้องการใช้ (Just-in-case)

4. สถานที่และบรรยากาศ มีสถานที่สวยงาม สะอาด บรรยากาศดี นำเข้าไปใช้บริการ ถ้าจัดได้อาจมีบริเวณที่ต้องการความเงียบ บริเวณที่ใช้เสียงบ้าง ห้องประชุมเล็ก ห้องจัดกิจกรรมแบบต่างๆ ที่จัดนิทรรศการ มุมกาแฟ ฯลฯ

5. บริการ มีบริการที่ดี ทันสมัย ตื่นตา ตื่นใจ ทันกับความก้าวหน้าของเหตุการณ์ให้ผู้ใช้ได้รับความสะดวกสบาย รวดเร็ว มีการให้บริการที่เป็นมิตร ทำให้ผู้ใช้รู้สึกประทับใจและมีความสุขเมื่อเข้ามาใช้บริการของห้องสมุด

6. กิจกรรม มีการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่น่าสนใจเพื่อดึงดูดหรือส่งเสริมการเข้ามาใช้บริการห้องสมุด กิจกรรมที่จัดจะต้องสนุกสนานเหมาะสมกับกลุ่มผู้ใช้ ควรจัดกิจกรรมที่แปลกใหม่ จัดอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

7. บุคลากร มีทีมงานที่มีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถ บุคลิกภาพดี แต่งกายสะอาดเรียบร้อย มีมนุษยสัมพันธ์ดี พร้อมทั้งจะให้บริการด้วยความเป็นมิตร หัวหน้าที่ห้องสมุดและบรรณารักษ์จะต้องมีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีแนวความคิดแปลกใหม่ คิดนอกกรอบเดิมๆ เป็นแบบอย่างผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงที่ดี กระตุ้นให้บุคลากรทุกคนทำงานอย่างเต็มความสามารถและเต็มใจ พร้อมทั้งจะพัฒนาห้องสมุดในเชิงสร้างสรรค์ให้ก้าวหน้าตลอดเวลา

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า หากบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียนดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด ก็สามารถพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนให้มีลักษณะอันพึงประสงค์ดังกล่าวข้างต้น

4. โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเป็นโรงเรียนเอกชนตามมาตรา 15 (1) และ 15 (2) แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเป็นที่รู้จักกันดีในนามว่า “ปอเนาะ” ซึ่งจัดตั้งอยู่กระจัดกระจายในพื้นที่ของจังหวัดต่างๆ ในภาคใต้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ ปัตตานี ยะลา นราธิวาสและสตูล โดยสังกัดสำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 2 ซึ่งเป็นสถานศึกษาที่นอกจากจะทำการสอนวิชาการศาสนาแล้ว ยังได้สอดแทรก

การสอนวิชาสามัญและวิชาชีพในระดับและประเภทต่างๆ ไว้ในหลักสูตรด้วย สภาพการจัดการศึกษาในระบบปอเนาะ เดิมมีวัตถุประสงค์เพื่อสืบทอดศาสนาเป็นหลัก การถ่ายทอดส่วนใหญ่เป็นหน้าที่ของโต๊ะครู สภาพการสอนโดยทั่วไปจะเป็นลักษณะที่โต๊ะครูได้วางระบบการสอนด้วยตัวเอง ระยะเวลาของการศึกษาอบรมในระบบปอเนาะไม่มีกำหนดที่แน่นอนว่าเมื่อใดจึงจะสำเร็จการศึกษา เนื้อหาวิชาที่ใช้นสอนเป็นวิชาศาสนาเพียงอย่างเดียว การเรียนการสอนใช้ภาษามลายู ไม่มีการสอนวิชาสามัญและภาษาไทย อาจกล่าวได้ว่าวงจรชีวิตของปอเนาะ (ดั้งเดิม) นั้นมีพลวัตรอยู่ตลอดเวลา การเกิดขึ้นและล้มเลิกของปอเนาะมีอยู่ตลอดเวลา รัฐจึงพิจารณาปรับปรุงปอเนาะโดยกำหนดให้มีการส่งเสริมและปรับปรุงปอเนาะเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2504 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ปอเนาะมาจดทะเบียนด้วยความสมัครใจ เพื่อปรับปรุงให้ปอเนาะเป็นสถานศึกษาศาสนาที่มีสภาพดีขึ้น มีการสอดแทรกวิชาภาษาไทยและวิชาชีพ ต่อมาทางราชการได้วางเป้าหมายให้ปอเนาะมาอยู่ในความดูแลของทางราชการโดยมีแนวนโยบายให้มีการฟื้นฟูปอเนาะเป็นโรงเรียนราษฎร์ ทั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้สถานศึกษานี้อยู่ภายใต้การควบคุมของพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์เช่นเดียวกับโรงเรียนเอกชนทั่วไปและให้แปรสภาพเป็นโรงเรียนราษฎร์ให้เสร็จสิ้นภายในระยะเวลา 3-5 ปี กระทรวงศึกษาธิการได้เร่งรัดดำเนินการโดยกำหนดให้ปอเนาะแปรสภาพเป็นโรงเรียนราษฎร์ประเภทพิเศษ ตามพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ โดยมีชื่ออย่างเป็นทางการว่า “โรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม” (อัมมาร สยามวาลาและคณะ, 2549 ; เรวดี กระโหมวงศ์และคณะ, 2546 : 8)

การดำเนินงานปรับปรุงปอเนาะให้เป็นโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามของทางราชการแบ่งได้เป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่หนึ่งเป็นการดำเนินงานแปรสภาพปอเนาะให้เป็นโรงเรียนราษฎร์ เป้าหมายเพื่อให้มาอยู่ในความควบคุมของทางราชการตามพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์เป็นสำคัญ ระยะที่สองเป็นการเร่งรัดปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนรวมทั้งการบริหารโรงเรียน พร้อมทั้งให้การอุดหนุนทางด้านการเงิน การจัดส่งครูไปช่วยสอนวิชาสามัญ การให้อุปกรณ์การเรียนการสอน การนิเทศการศึกษา การปรับปรุงหลักสูตรแบบเรียนทั้งวิชาศาสนาและวิชาสามัญและอื่นๆ (เรวดี กระโหมวงศ์และคณะ, 2546 : 8-9)

จนกระทั่ง พ.ศ. 2541 มีการปรับปรุงระบบการรับรองมาตรฐานคุณภาพของสถานศึกษาเอกชนเพิ่มเติมให้เป็นระบบการประกันคุณภาพและการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา โดยกำหนดวิธีการดำเนินงานระหว่างสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดที่ชัดเจนมากขึ้น (สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน, 2547) เพื่อเป็นการเตรียมการรองรับการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษากายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและปฐมวัย พ.ศ. 2544 โดยให้ทุกสถานศึกษา

ดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในภายใต้การกำกับดูแลและสนับสนุนส่งเสริมจากหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อเป็นหลักประกันว่าผู้เรียนทุกคนจะได้รับบริการด้านการศึกษาที่มีคุณภาพ ซึ่งนับจากระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการรับรองวิทยฐานะโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2484 ระเบียนกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2536 จนกระทั่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและปฐมวัย พ.ศ. 2544 ล้วนเป็นความพยายามของภาครัฐในการที่จะส่งเสริมผลักดัน โรงเรียน ให้สามารถพัฒนาคุณภาพตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยผ่านการประเมิน ทั้งจากบุคลากรภายในโรงเรียน และบุคคลภายนอก เพื่อให้บริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพ จนเป็นที่ยอมรับทั้งจากรัฐบาลและประชาชน

ในทำนองเดียวกันกับแนวนโยบายการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการศึกษาชาติ พ.ศ. 2545-2549 ซึ่งได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยให้ดำเนินการหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความสอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น มีการจัดการศึกษาในรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย จัดกระบวนการเรียนรู้และการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงที่มีความยืดหยุ่นและสมบูรณ์ทั้งในด้านความถูกต้องและความเหมาะสมของเนื้อหาสาระ จัดบรรยากาศการเรียนรู้ ใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ดำเนินการบริหารงานบุคคลที่สอดคล้องกับนโยบาย กฎ ระเบียน มีการพัฒนาและจัดระบบการประเมินคุณภาพภายในของครู และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อประโยชน์ในการเรียนรู้ของผู้เรียน จัดระบบการประกันคุณภาพภายในให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา จัดทำแผนบริหารการเงินของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับเป้าหมาย เพื่อเป็นแนวทางในการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการศึกษา สนับสนุนให้ผู้ปกครอง ชุมชน ภูมิปัญญาและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งประโยชน์แก่ผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษา มุ่งให้เกิดคุณภาพทั้งในด้านผลผลิต กระบวนการจัดการและปัจจัยต่างๆ โดยมุ่งหวังให้เกิดการพัฒนาทั้งระบบ บุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ ก็คือ ผู้บริหาร โรงเรียน เพราะต้องเป็นผู้นำและผู้ประสาน ในส่วนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนนั้น ได้ให้ความสำคัญต่อคุณภาพการศึกษาและปัญหาทางด้านวิชาการของโรงเรียนประเภทนี้ตลอดมา ดังจะเห็นได้จากการจัดหน่วยศึกษานิเทศก์ขึ้นในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนในปี พ.ศ. 2529 เพื่อให้ความช่วยเหลือโรงเรียน แต่ยังคงดำเนินการได้น้อยและไม่ทั่วถึง ผู้บริหาร โรงเรียนในฐานะผู้นำ และเป็นผู้บริหารของหน่วยงานจึงเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในการช่วยเหลือจัดการศึกษาและพัฒนาคุณภาพ

การศึกษาในโรงเรียนและในการพัฒนาการศึกษาในโรงเรียนเอกชน เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายเชิงคุณภาพ ต้องอาศัยกระบวนการสำคัญ 3 กระบวนการ คือ กระบวนการบริหาร กระบวนการเรียนการสอนและ กระบวนการนิเทศ กระบวนการทั้ง 3 กระบวนการมีความสำคัญเท่าเทียมกันและมีส่วนสนับสนุนเกื้อกูลกัน ผู้บริหารจะให้ความสำคัญหรือเน้นกระบวนการใดกระบวนการหนึ่งไม่ได้ (อ้อมใจ วงษ์มณฑา, 2551)

กล่าวโดยสรุป โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเป็นสถาบันการศึกษาที่มีวิวัฒนาการจากปอเนาะ ซึ่งเป็นระบบการศึกษาแบบดั้งเดิมหรือแบบไม่เป็นทางการ ดำเนินการสอนโดยโต๊ะครู ต่อมาได้มีการแปรสภาพมาเป็นโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม ก่อนที่จะเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมาจนถึง ปัจจุบัน โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องไม่ว่าในด้านบริหารและจัดการ หลักสูตร บุคลากรและการเรียนการสอน ทั้งนี้เพื่อพัฒนาโรงเรียนให้สามารถแข่งขันในบริบทแห่งยุคสมัย โลกาภิวัตน์

5.กระบวนการวิจัยโดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi technique)

5.1 การวิจัยอนาคต (Future Research)

ความหมายของการวิจัยอนาคต อนาคตศาสตร์ (Futurism) เป็นศัพท์บัญญัติศาสตร์สาขาใหม่ ซึ่ง กำลังเป็นที่ สนใจของนักวิทยาศาสตร์ในปัจจุบัน แต่ปรัชญาและมโนทัศน์เกี่ยวกับอนาคตศาสตร์มีมานาน แล้ว วิทยาการแขนงนี้มุ่งศึกษาและวิเคราะห์อนาคตด้วยเทคนิควิธีการทางวิทยาศาสตร์เพื่อให้มีความรู้และ ความเข้าใจเกี่ยวกับอนาคตได้ดียิ่งขึ้น อันจะนำไปสู่การควบคุมและผลักดันในอนาคตให้เป็นไปทางที่ มนุษย์ต้องการได้ เป้าหมายที่สำคัญของอนาคตศาสตร์มี 3 ประการ คือ

1. สร้างภาพอนาคตที่จะเป็นและที่ควรจะเป็น
2. แสวงหาทางเลือกที่จะดำเนินการในอนาคต
3. กระตุ้นให้ตระหนักถึงภัยอันตรายที่จะเกิดขึ้นในอนาคตและหาแนวทางการแก้ไขต่อไป

ส่วนการวิจัยอนาคตนั้น เป็นเทคนิคการวิจัยแบบใหม่ ซึ่งเป็นระเบียบวิธีการค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับ อนาคตด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ (scientific approach) ความรู้ของอนาคตศาสตร์ประกอบด้วยภารกิจ และงานของมนุษย์ในทุกด้าน เช่น ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา เป็นต้น (กฤษดา กรุดทอง, 2536 :

12 – 13)

5.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัยอนาคต คือ

1. ต้องการเปลี่ยนความคิดที่ว่า “ทุกคนกำลังเดินไปสู่อนาคตที่ควบคุมไม่ได้” ซึ่งแท้ที่จริงการเดินไปสู่อนาคตมีหลายหนทางให้เลือกได้ สามารถหลบหลีกอนาคตที่ไม่พึงประสงค์ได้ และ
2. ต้องการจะขยายแนวความคิดของการพยากรณ์แบบง่าย ๆ ไปสู่การอธิบายผลของกิจกรรมอันหลากหลายที่จะเกิดขึ้น เพื่อเป็นช่องทางที่จะทำให้สามารถกำหนดนโยบายที่มีประสิทธิภาพ จนเป็นผลทำให้สามารถวางแผนไปเพื่อให้เกิดอนาคตที่พึงประสงค์ได้ (ดิลก บุญเรืองรอด, 2530 : 20)

5.3 วิธีการในการวิจัยอนาคต

วิธีการทำนายภาพอนาคตในแต่ละเทคนิคจะมีวิธีการหลักที่คล้ายคลึงกันแต่จะแตกต่างกันตรงที่มีความสลับซับซ้อนและความเป็นระบบระเบียบเท่านั้น วิธีการหลักๆ ในการวิจัยอนาคตพอประมวลได้ 3 วิธี คือ

1. การคาดการณ์แนวโน้ม (Trend Projection) เป็นการคาดการณ์แนวโน้มด้านปริมาณ เช่น การคำนวณสมการเส้นตรง ทำนายแนวโน้มจำนวนนักศึกษา เป็นต้น
2. การเขียนภาพอนาคต (Scenario Writing) เป็นการสำรวจความเป็นไปได้ของอนาคตจากจินตนาการว่า จะมีอะไรเกิดขึ้น จะมีอะไรดี อะไรเสีย จะมีผลกระทบอะไร เกิดขึ้นกับใครและหน่วยงานใด เป็นต้น ดังนั้นการเขียนภาพอนาคต จึงหมายถึง ความพยายามในการจินตนาการความเป็นไปได้ในอนาคตบนพื้นฐานของข้อมูลที่มีอยู่จริงและประโยชน์ของภาพอนาคตช่วยให้เข้าใจว่าอะไรเกิดขึ้นในลักษณะของผลจากการตัดสินใจที่เกิดขึ้นนั้นๆ
3. การปรึกษาผู้อื่น (Consulting Others) การปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิจะช่วยทำให้เกิดภาพที่มีความเข้าใจและสามารถตัดสินใจดีขึ้น ดังนั้นจึงได้มีการพัฒนาวิธีการวิจัยอนาคตหลายวิธีที่ใช้การประมวลความรู้จากผู้ทรงคุณวุฒิให้ได้ข้อสรุปมติของ ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิ การสร้างภาพอนาคตสร้างได้ใน 2 ลักษณะ คือ รูปแบบ (Model) และการจำลอง (Simulation) ทั้งสองลักษณะเป็นการจำลองเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเพื่อช่วยให้เกิดความเข้าใจได้ดีขึ้น (ฟ้ามุ่ย เรืองเลิศบุญ, 2539 : 4)

5.4 พัฒนาการของการวิจัยอนาคต

กฤษฎา กรุดทอง (2536 : 13 – 14) ได้กล่าวถึงพัฒนาการของการวิจัยอนาคตไว้ว่าเริ่มมีมาตั้งแต่ในปี ค.ศ. 1907 โดย ดี ซี กิลฟิลแลม (D.C. Gilfillam) ได้เสนอวิธีการศึกษาอนาคตขึ้นเป็นบุคคลแรกและต่อมาในปี ค.ศ. 1930 รัฐบาลอเมริกาได้สนับสนุนการวิจัยด้านนี้ จนกระทั่งในปี ค.ศ. 1944 โอ เค เฟลชเทียม (O.K. Flechtheim) ได้เริ่มใช้คำว่า “ฟิวเจอโรโลยี (Futurolology)” ขึ้นมาใช้เรียกวิทยาการที่พัฒนาขึ้น ทำให้การวิจัยอนาคตพัฒนาไปได้ในระดับหนึ่งแต่ยังไม่มีหลักการที่เป็นวิทยาศาสตร์แต่อย่างใด

ในราวทศวรรษ 1960 การวิจัยอนาคตเริ่มมีรูปแบบวิธีการที่ชัดเจนมากขึ้น วิธีการวิจัยอนาคตได้ถูกนำไปใช้ประโยชน์เพื่อกำหนดนโยบายและวางแผน ถือได้ว่าเป็นเทคนิคหนึ่งของการวางแผนผนวกเข้ากับการวิจัยนโยบาย (Policy Research) ซึ่งได้รับการพัฒนาพร้อมกันในระยะเวลาดังกล่าว ในสหรัฐอเมริกา บริษัท แรนด์ โคออร์ปอเรชัน (Rand Cooperation) ได้วางพื้นฐานการวิจัยด้านนี้อย่างมั่นคงร่วมกับ เอสซีดี (SCD: System Development Cooperation) และสถาบันฮัดสัน (Hudson Institute) เพื่อดำเนินการวิจัยอนาคตแก่กองทัพอากาศสหรัฐ ในปี ค.ศ. 1960 นิโคลัส เรสเชอร์ (Nicholas Rescher) และโอลาฟ เฮลเมอร์ (Olaf Helmer) ได้พัฒนาเทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) มาใช้ศึกษาอนาคต ต่อมาในปี ค.ศ. 1964 โอลาฟ เฮลเมอร์ (Olaf Helmer) และเจมส์ กอร์ดอน (Jame Gordon) ในนามบริษัทแรนด์ ได้ทำการวิจัย Long – Range Forecasting Study เพื่อทำนายเหตุการณ์ทางวิทยาศาสตร์ 103 โครงการ เช่น การลงดวงจันทร์ การเปลี่ยนหัวใจมนุษย์ การติดต่อทางจิต การวิศวกรรมพันธุ เป็นต้น ในทศวรรษนี้ถือว่า การวิจัยอนาคตได้รับการยอมรับเป็นที่เชื่อถือกันทั่วไป วงการธุรกิจและอุตสาหกรรมได้นำไปใช้ในการวางแผนกำหนดนโยบายเพื่อกำหนดงานธุรกิจอุตสาหกรรม เช่น เวสติ้งเฮาส์ (Westinghouse), เบลล์ เทเลโฟน (Bell Telephone), เจเนอรัลอิเล็กทริก (General Electric) เป็นต้น โอลาฟ เฮลเมอร์ นักอนาคตวิทยาคนสำคัญ ได้กล่าวว่า การวิจัยอนาคตได้กลายเป็นเครื่องมือที่สำคัญของนักกำหนดนโยบายและวางแผนไปแล้ว

หลังจากปี ค.ศ. 1967 เป็นต้นมา การวิจัยอนาคตได้แพร่หลายเข้าไปในยุโรป เช่น อังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน และอิตาลี ในปารีส เบอรัตรัง เดอ ยองเวนเนล (Bertrand de Jonvenel) ได้จัดตั้ง สโมสรแห่งโรมขึ้น (Club of Rome) ผลงานสำคัญของคณะนักวิจัยอนาคตกลุ่มนี้ คือในปี ค.ศ. 1972 ได้เสนอ “ขีดจำกัดความเจริญ” (The Limit of Growth) ซึ่งสร้างภาพอนาคตในปี ค.ศ. 2000 ด้วย การฉายภาพการเปลี่ยนแปลงทางด้านประชากร ทรัพยากร การผลิตอาหารและมลภาวะและในปี ค.ศ. 1974 ได้เสนอ “มนุษยชาติ ณ จุด

หันเห” (Mankind at The Turning Point) กล่าวถึงทางเลือกและการแก้ไขปัญหามาจากความเจริญของมนุษยชาติ

กล่าวได้ว่าในช่วงระยะเวลา 10 ปีนี้ (ค.ศ. 1960 – 1969) การวิจัยอนาคตได้พัฒนาก้าวหน้ามาก มีระเบียบวิธีการ (Methodology) เฉพาะของตนเอง นับตั้งแต่นั้นมาการวิจัยอนาคตได้เข้าไปมีบทบาทอย่างสำคัญต่อการตัดสินใจ กำหนดนโยบาย และวางแผนขององค์การธุรกิจต่างๆ การวิจัยด้านนี้เป็นที่สนใจกันอย่างแพร่หลายทั้งกับหน่วยงานราชการ บริษัทและบุคคล ในทางการศึกษามีองค์กรหลายแห่งได้สนใจนำเอาการวิจัยอนาคตมาใช้กำหนดนโยบายและวางแผนการศึกษา เช่น Rand Cooperation, Institute of Social Science Research, The Institute for Future of Middletown, The Future Group of Glastonbury และ Educational Policy Research Centre เป็นต้น พร้อมกันนี้ได้จัดตั้งโครงการการวิจัยอนาคตขึ้นหลายโครงการ เช่น The Futurist Curriculum Project, The Program for The Study of The Future in Education, The Study Commission on Undergraduate Education and The Education of Teachers.

5.5 รูปแบบการวิจัยอนาคต

การวิจัยอนาคตได้มีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงมาแบ่งออกได้เป็น 3 ขั้นตอน คือ (กฤษฎา กรุดทอง , 2536 : 15 – 16)

ระยะที่ 1 (Phase-I Classical Linear Projection: 1960 – 1970) ในช่วง 10 ปีแรก การวิจัยอนาคตใช้วิธีการฉายภาพแบบการพยากรณ์เชิงเส้นตรง วิธีการนี้ใช้ได้กับการพยากรณ์บางอย่างที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบอื่นๆ น้อยตัว การวิจัยอนาคตสามารถพยากรณ์ได้โดยใช้ข้อมูลเดิมในระยะเวลาที่ผ่านมา เช่น จากจำนวนนักเรียนในระยะ 4 – 5 ปีที่ผ่านมาที่กำลังเพิ่มขึ้นหรือสามารถพยากรณ์ได้จากตัวชี้บางตัว เช่น อัตราการเกิด เป็นต้น

ระยะที่ 2 (Phase-II Multiple Alternative Future: 1965 – 1967) ในช่วงระยะเวลา 2 ปี รูปแบบการวิจัยอนาคตแบบใหม่ได้รับการพัฒนาขึ้นมาใช้ควบคู่กันไปกับวิธีการแบบเดิมซึ่งมีข้อมูลจำกัดอยู่มาก การวิจัยอนาคตแบบที่พัฒนาขึ้นมาใหม่นี้มีหลักสำคัญ คือ อนาคตที่อาจเป็นไปได้นั้นมีหลายแนวทางการวิจัยอนาคตพยายามใช้ข้อมูลที่มีการสร้างทางเลือกที่เป็นไปได้มากที่สุดและเลือกทางเลือกที่ดีที่สุดภายใต้ทรัพยากร เวลา งบประมาณที่มีเพื่อนำไปปฏิบัติต่อไป

ระยะที่ 3 (Phase-III Cross – Impact Future (1972 --->) ในช่วงระยะเวลา 10 ปี การวิจัยอนาคตได้ขยายแนวความคิดออกไปศึกษาผลกระทบของความรู้เกี่ยวกับอนาคตจากวิทยาการทุกแขนง การนำผลกระทบจากทุกองค์ประกอบมาพิจารณาาร่วมกัน จะช่วยให้การสร้างภาพอนาคตมีความสมบูรณ์มากขึ้น

การวิจัยอนาคตเป็นแนวทางใหม่สำหรับวงการวิจัยในประเทศไทย โดยมีวิธีการและกระบวนการ ตลอดจนเทคนิควิทยาที่ใช้ในการวิจัยเพื่ออนาคตนั้น ได้รับการพัฒนาอย่างรวดเร็วเพื่อให้ได้ผลการวิจัยอนาคตที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้มากที่สุด จุมพล พุฒทรัพย์ (อ้างถึงใน ทิพาพร ศิริจันทร์, 2540 : 53) กล่าวว่า การวิจัยในอนาคตเป็นการศึกษาเพื่อมองเหตุการณ์หรือพฤติกรรมในอนาคต (ระยะยาวหรือระยะสั้นก็ตาม) ที่เกี่ยวข้องกับการทำนาย (prediction) และคาดการณ์ (forecast)

5.6 เทคนิควิจัยเดลฟาย

เทคนิคเดลฟาย เป็นเทคนิคการวิจัยที่ได้รับการยอมรับและเป็นที่ยอมรับแพร่หลาย ไม่ว่าจะเป็นด้านธุรกิจ การเมือง เศรษฐกิจและการศึกษา สำหรับทางเทคโนโลยีการศึกษาได้มีการนำมาใช้อย่างกว้างขวาง เช่น การวิจัยเกี่ยวกับแนวโน้มของเทคโนโลยีการศึกษา อีก 5 ปี ทิศทางการวิจัยเทคโนโลยีการศึกษาในอนาคต แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนแบบ e -Learning ของประเทศไทย เป็นต้น ซึ่งเทคนิคเดลฟายเป็นวิธีการวิจัยหรือตัดสินใจปัญหาต่างๆ อย่างเป็นระบบ โดยไม่มีการเผชิญหน้ากันโดยตรงของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เช่นเดียวกับการระดมสมอง (Brain storming) ทำให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนสามารถแสดงความคิดเห็นของตนเองอย่างเต็มที่และอิสระ โดยไม่ต้องคำนึงถึงความคิดเห็นของผู้อื่น นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญยังมีโอกาสถกเถียงความคิดเห็นของตนเองอย่างรอบคอบทำให้ได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือและนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจในด้านต่างๆ ได้

ความเป็นมาและความหมายของเทคนิคเดลฟาย เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย เป็นเทคนิคที่ได้รับการยอมรับในหมู่นักวิชาการทางการศึกษาอย่างมากในปัจจุบัน ถูกค้นพบและพัฒนาโดยโอลาฟ เฮลเมอร์ (Olaf Helmer) และ นอร์แมน ดาลกี (Norman Dalkey) นักวิจัยของ บริษัท แรนด์ (Rand Cooperation) ในปี 1960 เพื่อใช้ในการถามและเก็บความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการพยากรณ์ทางด้านเทคโนโลยี

ดิวคานิส (Ducanis, 1970, หน้า 2539 : 42) ได้กล่าวว่า เดลฟายเป็นการทำนายเกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ ที่จะเป็นไปได้ในอนาคต เทคนิคนี้ มุ่งที่จะลดผลกระทบหรืออิทธิพลของบุคคลอื่นๆ ในกรณีที่ต้องมีการเผชิญหน้ากัน ในขณะที่เดียวกันก็เป็นการลดผลกระทบ

รวบรวมคำตอบที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเกี่ยวกับเรื่องที่เราต้องการจะศึกษาในขณะที่ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ไม่ได้เกี่ยวข้องจะถูกจำกัดลงด้วย

Rasp, 1973 : 29, 2523 : 49) เทคนิคเคลฟายว่า เป็นเทคนิคของการรวบรวมการพิจารณาการตัดสินใจที่มุ่งเพื่อเอาชนะจุดอ่อนของแบบสอบถามในเรื่องต่างๆ เพื่อที่จะให้ได้ข้อมูลและความเคลฟายนั้น มุ่งที่จะรวบรวมการพิจารณาการตัดสินใจและสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในเรื่องเกี่ยวกับความเป็นไปได้ในอนาคต ในส่วนที่เกี่ยวกับเวลาปริมาณ และ/หรือ

Helmer and Rescher 2523 : 50) แบบสอบถามในเรื่องต่างๆ เพื่อที่จะให้ได้ข้อมูลและความเคลฟายนั้น มุ่งที่จะรวบรวมการพิจารณาการตัดสินใจและสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในเรื่องเกี่ยวกับความเป็นไปได้ในอนาคต ในส่วนที่เกี่ยวกับเวลาปริมาณ และ/หรือ

Thornton and Others, 1975, 2539 : 42) ความหมายของเทคนิคเคลฟายว่า เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการแก้ปัญหาและตัดสินใจในสถานการณ์ต่างๆ เป็นวิธีการที่จะเป็นการขัดเกลาและได้รับความคิดเห็นที่สอดคล้องกันของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่อง

Jensen. 1996 : 857) รอบคอบ ในการที่จะสอบถามบุคคลด้วยแบบสอบถามในเรื่องต่างๆ เพื่อจะได้ให้ข้อมูลและความคิดเห็นกลับมา โดยมุ่งที่จะรวบรวมการพิจารณาการตัดสินใจและสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียว

Johnson. 1993 : 982) การพิจารณาการตัดสินใจที่มุ่งเพื่อเอาชนะจุดอ่อนของการตัดสินใจแต่เดิมที่จำเป็นต้องขึ้นอยู่กับความเห็นใดคนหนึ่งโดยเฉพาะหรือความคิดเห็นของกลุ่มหรือมติของที่ประชุม

5.7 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเทคนิคเดลฟาย (Delphi)

เทคนิคเดลฟาย (Delphi) เป็นชื่อวิธีการอันศักดิ์สิทธิ์ในสมัยกรีกโบราณที่มีมานานที่สุด จากตำนานของความเป็นชื่อเสียงในการทำนายเหตุการณ์ในอนาคต “เดลฟาย” เป็นชื่อของเมืองโบราณในกรีซ ซึ่งเชื่อกันว่าเทพพยากรณ์อาศัยความคิดเห็นที่สอดคล้องกันของนักพยากรณ์หลายคนเพื่อทำนายเหตุการณ์ในอนาคตโดยอาศัยความคิดเห็นที่สอดคล้องกันของนักพยากรณ์หลายคน

เทคนิคเดลฟาย (Delphi technique) เป็นวิธีการที่กลุ่มทั้งนักวิชาการต่างประเทศและนักวิชาการไทย ดังนี้

เทคนิคเดลฟาย (2526 : 36) ได้สรุปว่า เทคนิคเดลฟาย เป็นกระบวนการหนึ่งที่ใช้ในการวิจัย โดยการให้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็นที่กระจัดกระจายของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญให้มีความสอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันอย่างมีระบบ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจหรือสรุปในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

เทคนิคเดลฟาย (2524 : 65 Macmillan, 1971) เป็นวิธีการที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็นที่กระจัดกระจายของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญให้มีความสอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันอย่างมีระบบ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจหรือสรุปในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

เทคนิคเดลฟาย (Pill, 1971: 71) เป็นวิธีการที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็นที่กระจัดกระจายของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญให้มีความสอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันอย่างมีระบบ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจหรือสรุปในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

จากความหมายเหล่านี้สรุปได้ว่า เทคนิคเดลฟายเป็นวิธีการหนึ่งที่ใช้ในการวิจัย โดยการให้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็นที่กระจัดกระจายของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญให้มีความสอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันอย่างมีระบบ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจหรือสรุปในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเกี่ยวกับเหตุการณ์หรือแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคตของผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้แบบสอบถามเพื่อให้ได้ความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน

เทคนิคเดลฟาย เป็นวิธีการที่กลุ่มทั้งนักวิชาการต่างประเทศและนักวิชาการไทย ดังนี้ “เดลฟาย” เป็นวิธีการที่กลุ่มทั้งนักวิชาการต่างประเทศและนักวิชาการไทย ดังนี้

ผู้เชี่ยวชาญบางคน ที่อาจจะส่งผลต่อความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญอื่นๆ ดังนั้น ในการวิจัยโดยใช้เทคนิคนี้จึงมักใช้แบบสอบถามหรือวิธีการสื่อสารอื่นๆ ที่ช่วยให้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดไม่ต้องมาเผชิญหน้ากันและเพื่อให้ได้ความคิดเห็นที่ถูกต้องเชื่อถือได้ จึงจะต้องได้มีการใช้แบบสอบถามซ้ำหลาย ๆ ครั้ง

2. ในแต่ละรอบของแบบสอบถามที่ส่งกลับไปยังผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนนั้น ผู้วิจัยจะได้แสดงผลสรุปของคำตอบของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญคนนั้นๆ เองในรอบก่อนเอาไว้ด้วยเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนจะได้ทราบถึงความคิดเห็นที่ปรากฏในแบบสอบถามรอบก่อน

3. เป็นกระบวนการที่ใช้วิธีการทางสถิติ เข้ามาช่วยในการจำกัดคำตอบของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นการลดการกระจายคำตอบของกลุ่มทำให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและนอกจากนั้นยังใช้สถิติในการตรวจสอบความสอดคล้องกันของคำตอบในแต่ละรอบ

การวิจัยครั้งนี้ได้ใช้แบบสอบถามแบบปิด (closed questionnaire) จำนวน 2524 : 12 - 13 ครั้ง

ซึ่งเริ่มต้นด้วยเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญหรือกลุ่มประจักษ์พยาน

กระบวนการที่สำคัญของการใช้เทคนิคเดลฟายอยู่ที่ใช้ชุดของแบบสอบถาม (series of questionnaires) เนื่องจากเทคนิคเดลฟายเป็นกระบวนการวิจัยที่ใช้ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเป็นหลัก ดังนั้นเพื่อให้ได้ความคิดเห็นที่ถูกต้องจึงต้องมีการตอบซ้ำกัน

แบบสอบถามแบบปิด (closed questionnaire) จำนวน 2524 : 12 - 13 ครั้ง

แบบสอบถามฉบับที่สอง พัฒนาคำตอบมาจากแบบสอบถามฉบับแรก ความคิดเห็นที่ทั้งหมดของผู้เชี่ยวชาญในแบบสอบถามฉบับแรกจะนำมาสร้างในรูปประโยคหรือข้อความที่เกี่ยวกับปัญหาหรือหัวข้อที่สนใจ

แบบสอบถามแบบปิด (closed questionnaire) จำนวน 2524 : 12 - 13 ครั้ง

5.9 จุดเด่นของเทคนิคเดลฟาย

1. เป็นวิธีการที่สามารถใช้ได้ในหลากหลายสาขาวิชาทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับนานาชาติ และสามารถนำผลที่ได้ไปใช้ในการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ข้อมูลที่ได้จะเป็นคำตอบที่น่าเชื่อถือ เนื่องจาก
 - 2.1 เป็นความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชานั้นๆ
 - 2.2 ได้มาจากการซักถามหลายรอบจึงเป็นคำตอบที่ได้กลั่นกรองมาอย่างรอบคอบ
 - 2.3 สามารถใช้ข้อมูลที่ได้มาเพื่อใช้ในการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ
 อิทธิพลทางความคิดหรืออำนาจเสียงส่วนใหญ่เพราะผู้เชี่ยวชาญเหล่านั้นไม่ทราบถึงคำตอบที่ถูกต้อง
3. คณะทำงาน สามารถระดมความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญได้โดยไม่จำกัด ทั้งในเรื่องจำนวน และสาขาวิชา
4. เป็นเทคนิคที่มีขั้นตอนการดำเนินงานไม่ยากนักและได้ผล
5. เป็นวิธีการที่สามารถใช้ได้ในหลากหลายสาขาวิชาทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับนานาชาติ และสามารถนำผลที่ได้ไปใช้ในการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.10 จุดด้อยของเทคนิคเดลฟาย

1. ผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับการคัดเลือกมิใช่เป็นผู้มีความสามารถหรือเชี่ยวชาญในสาขานั้นอย่างแท้จริง ซึ่งทำให้ข้อมูลที่ได้ขาดความเชื่อมั่น
2. เป็นวิธีการที่ใช้เวลานานและค่าใช้จ่ายสูง
3. เป็นวิธีการที่ใช้เวลานานและค่าใช้จ่ายสูง

5.11 ลักษณะทั่วไปของเทคนิคเดลฟาย (Delphi technique)

ลักษณะทั่วไปของเทคนิคเดลฟาย ลักษณะทั่วไปของเทคนิคเดลฟาย ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนมีส่วนร่วมในการให้คำตอบเกี่ยวกับปัญหาที่ศึกษา

4.2.2 การกำหนดระยะเวลาของการทำนายเหตุการณ์ในอนาคตเป็นสิ่งที่ยังคงเป็นปัญหา เพราะหาก
 การทำนายผิดพลาดเพียงเล็กน้อย อาจส่งผลให้เกิดความเสียหายได้ การทำนายที่ผิดพลาดเพียงเล็กน้อย
 อาจส่งผลให้เกิดความเสียหายได้ การทำนายที่ผิดพลาดเพียงเล็กน้อย อาจส่งผลให้เกิดความเสียหายได้
 ความเชื่อมั่นเช่นเดียวกัน

4.2.3 การกำหนดระยะเวลาของการทำนายเหตุการณ์ในอนาคตเป็นสิ่งที่ยังคงเป็นปัญหา เพราะหาก
 การทำนายผิดพลาดเพียงเล็กน้อย อาจส่งผลให้เกิดความเสียหายได้ การทำนายที่ผิดพลาดเพียงเล็กน้อย
 อาจส่งผลให้เกิดความเสียหายได้ การทำนายที่ผิดพลาดเพียงเล็กน้อย อาจส่งผลให้เกิดความเสียหายได้
 แสงหากลยุทธ์เพื่อสร้างความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวเสียก่อน ซึ่งอาจทำให้ผลการวิจัยไม่น่าเชื่อถือ

4.2.4 การกำหนดระยะเวลาของการทำนายเหตุการณ์ในอนาคตเป็นสิ่งที่ยังคงเป็นปัญหา เพราะหาก
 การทำนายผิดพลาดเพียงเล็กน้อย อาจส่งผลให้เกิดความเสียหายได้ การทำนายที่ผิดพลาดเพียงเล็กน้อย
 อาจส่งผลให้เกิดความเสียหายได้ การทำนายที่ผิดพลาดเพียงเล็กน้อย อาจส่งผลให้เกิดความเสียหายได้

4.2.5 การกำหนดระยะเวลาของการทำนายเหตุการณ์ในอนาคตเป็นสิ่งที่ยังคงเป็นปัญหา เพราะหาก
 การทำนายผิดพลาดเพียงเล็กน้อย อาจส่งผลให้เกิดความเสียหายได้ การทำนายที่ผิดพลาดเพียงเล็กน้อย
 อาจส่งผลให้เกิดความเสียหายได้ การทำนายที่ผิดพลาดเพียงเล็กน้อย อาจส่งผลให้เกิดความเสียหายได้

4.2.6 การกำหนดระยะเวลาของการทำนายเหตุการณ์ในอนาคตเป็นสิ่งที่ยังคงเป็นปัญหา เพราะหาก
 การทำนายผิดพลาดเพียงเล็กน้อย อาจส่งผลให้เกิดความเสียหายได้ การทำนายที่ผิดพลาดเพียงเล็กน้อย
 อาจส่งผลให้เกิดความเสียหายได้ การทำนายที่ผิดพลาดเพียงเล็กน้อย อาจส่งผลให้เกิดความเสียหายได้

การกำหนดระยะเวลาของการทำนายเหตุการณ์ในอนาคตเป็นสิ่งที่ยังคงเป็นปัญหา เพราะหาก
 การทำนายผิดพลาดเพียงเล็กน้อย อาจส่งผลให้เกิดความเสียหายได้ การทำนายที่ผิดพลาดเพียงเล็กน้อย
 อาจส่งผลให้เกิดความเสียหายได้ การทำนายที่ผิดพลาดเพียงเล็กน้อย อาจส่งผลให้เกิดความเสียหายได้
 ที่มีโครงสร้างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ซึ่งอาจมีการละเลยแนวโน้มหรือประเด็นสำคัญอื่น ๆ ที่ผู้วิจัยคาดไม่ถึง
 หรือไม่ทราบไป วิธีนี้อาจเป็นการประเมินค่าความเชี่ยวชาญของผู้เชี่ยวชาญต่ำไป (Underestimate) การ
 จำกัดข้อมูลที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญจากการกำหนดกรอบความคิดของผู้เชี่ยวชาญโดยตัวผู้วิจัย ถึงแม้ว่าจะ
 ผู้เชี่ยวชาญก็อาจจะไม่ตอบ เพราะขี้เกียจหรือเพราะถูกชักนำให้คิดถึง
 แต่เฉพาะเรื่องที่ถูกลามในแบบสอบถาม ทำให้ลืมประเด็นที่น่าสนใจไป

มีความสัมพันธ์ อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

มีความสัมพันธ์ อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

2551) การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 จำนวน 5 กลุ่ม ดังนี้

- 1) กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา
- 2) กลุ่มครู
- 3) กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา
- 4) กลุ่มครู
- 5) กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา

127 คน และกลุ่มครู 327 คน การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Krejcie & Morgan) แบบสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) แบบสุ่มแบบแบ่งชั้น (Proportional Stratified Random Sampling) แบบสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าเฉลี่ย t-test (Independent Samples) F-test (Scheff's Method) ค่าความถี่ .05 ค่าความถี่ 1. การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 จำนวน 5 กลุ่ม ดังนี้

โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำตามความคิดเห็นของผู้บริหารคือ ด้านข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ด้านข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัญหา ด้านข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพความต้องการ ด้านข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพข้อเสนอแนะ ด้านข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพข้อเสนอแนะ

1) 23 2) 15
 3) 623 4) 290 5)
 3
 รวม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสำรวจ แบบบันทึกกิจกรรมสนทนากลุ่ม แบบสัมภาษณ์
 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ทั้งการวิเคราะห์เชิงคุณภาพเนื้อหาและสังเคราะห์ข้อค้นพบที่ได้จากกระบวนการ
 ดำเนินงานและการวิเคราะห์เชิงปริมาณใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 1. แหล่งเรียนรู้ภายในของโรงเรียนวัดโพธิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 (1)
 2) 3) 4) 5)
 2. 3) มีการขยายพื้นที่และปรับปรุง
 4)

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลักและมีบางส่วนที่ใช้ข้อมูลเชิงปริมาณ เป็น การวิจัยเพื่อให้ได้มาซึ่งเป็นแนวทางในการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้ผลการวิจัยมีความสมบูรณ์จึงจำเป็นต้องทำการศึกษาจากข้อมูลทั้งใน เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ

สำหรับในส่วนนี้ ประชากรที่ศึกษาเป็นผู้บริหาร บุคลากรและนักเรียนในโรงเรียนเอกชน สอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ยะลา ปัตตานีและนราธิวาส) ซึ่งมีจำนวนโรงเรียน ทั้งหมด 125 แห่งและเพื่อให้ครอบคลุมประชากรทั้งหมด จึงได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด เท่ากับ 1,800 คน (จังหวัดละ 600 คน โดยแบ่งตามขนาดของโรงเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม คือ โรงเรียนขนาด ใหญ่ 200 คน โรงเรียนขนาดกลาง 200 คน และ โรงเรียนขนาดเล็ก 200 คน) โดยทำการศึกษาเกี่ยวกับปัญหา และความต้องการในการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในด้านการบริหารจัดการ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้าน ทรัพยากรสารสนเทศ ด้านอาคารสถานที่และบรรยากาศ ด้านการบริการ ด้านกิจกรรมและด้านบุคลากรของ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ใช้บริการอยู่ในปัจจุบัน

หลังจากนั้นก็ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือใน การรวบรวมข้อมูลและดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปและนำเสนอผล การวิเคราะห์ในรูปแบบตาราง โดยการวิเคราะห์สภาพทั่วไปหรือปรากฏการณ์ของข้อมูลจากแบบสอบถาม หลังจากนั้นก็ทำการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการตามตัวแปรตามที่ได้กำหนดไว้

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ

การศึกษาวิจัยในส่วนนี้ ซึ่งเป็นส่วนหลักของการวิจัย ได้ทำการศึกษาโดยใช้ผู้บริหารใน ด้านที่เกี่ยวข้องกับการบริหารแหล่งการเรียนรู้ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัด ชายแดนภาคใต้และเป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา อิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บริการและการ เปลี่ยนแปลงของสังคม ตลอดจนความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งมีจำนวน 30 ท่าน แบ่งตาม โดยใช้วิธีการสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นเครื่องมือในการวิจัย หลังจากนั้นทำการวิเคราะห์ ข้อมูลโดยใช้หลักการวิจัยอนาคตหรือเทคนิคเดลฟาย(Delphi technique) เป็นแบบในการดำเนินการวิจัย หลังจากนั้นก็สรุปประเด็นจากผู้เชี่ยวชาญแล้วมาทำเป็นแบบสอบถามแล้วเก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญในรอบ ที่สอง และรอบที่สามหรือจนกว่าจะได้ข้อสรุปในแต่ละประเด็นจากผู้เชี่ยวชาญ โดยดำเนินการตามหลักและ เทคนิคการวิจัยเดลฟายอย่างเคร่งครัด ซึ่งมีรายละเอียดการดำเนินการดังต่อไปนี้

2.1. การเก็บข้อมูลรอบที่ 1

ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่ได้สำรวจคุณสมบัติและได้ประสบการณ์แล้วจำนวน 30 ท่าน โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นเครื่องมือในการวิจัย หลังจากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญมาทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เพื่อหา ความสำคัญของแต่ละประเด็นตามความถี่ของการให้ข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำประเด็นที่ได้มาทำเป็น แบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลในรอบที่ 2

2.2. การเก็บข้อมูลรอบที่ 2

ผลสรุปจากการให้สัมภาษณ์ของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด ซึ่งการเก็บข้อมูลในครั้งนี้นั้นจะให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา (Median) (Inter quartile rang)

บทที่ 4

วิเคราะห์ผลการศึกษา

การศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาแหล่งสารสนเทศเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ คณะผู้วิจัยได้นำเสนอผลการศึกษาวิจัยไว้เป็น 3 ส่วนที่สำคัญ ดังนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไป

1. จากการสำรวจกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวกับปัญหาและความต้องการในการพัฒนาแหล่งสารสนเทศของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยสำรวจจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1,030 คน ซึ่งผลการสำรวจมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการในการพัฒนาแหล่งสารสนเทศของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งสำรวจข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามจำนวน 1,030 ชุด ประชากรที่ศึกษานั้นเป็นผู้ใช้บริการห้องสมุดโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ใช้บริการอยู่ในปัจจุบัน โดยผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามเพศและสถานภาพ

	ข้อมูลพื้นฐาน	ความถี่	ร้อยละ
เพศ	ชาย	498	48.3
	หญิง	532	51.7
	รวม	1030	100.0
สถานภาพ	ครู	287	27.9
	นักเรียน	743	72.1
	รวม	1030	100.0

จากตารางที่ 4.1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมากกว่าครึ่งเป็นเพศหญิง ร้อยละ 51.7 ส่วนเพศชาย มีเพียงร้อยละ 48.3 และผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นนักเรียน ร้อยละ 72.1

4.2 ปัญหาในการใช้แหล่งสารสนเทศ

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาในการใช้แหล่งสารสนเทศของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาปรากฏผลตามตารางดังนี้

ตารางที่ 4.2 ตารางแสดงปัญหาการใช้แหล่งสารสนเทศของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

ข้อที่	ปัญหาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	Mean	std.	ความหมาย
1	เครื่องคอมพิวเตอร์มีจำนวนไม่เพียงพอและไม่ทันสมัย	3.66	0.98	มาก
2	ไม่มีระบบห้องสมุดอัตโนมัติ	3.28	0.95	ปานกลาง
รวม		3.47	0.85	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.2 การสำรวจปัญหาในการใช้แหล่งสารสนเทศของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่า โดยภาพรวมมีปัญหาในระดับปานกลาง (3.47) เมื่อพิจารณาเป็นรายปัญหา พบว่า ส่วนใหญ่มีปัญหาจำนวนของเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ไม่เพียงพอและไม่ทันสมัยต่อความต้องการของผู้ใช้ (3.66) และการที่ห้องสมุดไม่มีระบบห้องสมุดอัตโนมัติเพื่อความสะดวกในการสืบค้นสารสนเทศ (3.28)

ตารางที่ 4.3 ตารางแสดงปัญหาการใช้แหล่งสารสนเทศของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านปัญหาด้านทรัพยากรสารสนเทศ

ข้อที่	ปัญหาด้านทรัพยากรสารสนเทศ	Mean	std.	ความหมาย
3	หนังสือและวารสารมีจำนวนไม่เพียงพอ	3.41	1.06	ปานกลาง
6	หนังสือมีเนื้อหาไม่ทันสมัย	3.33	1.04	ปานกลาง
4	หนังสือมีเนื้อหาไม่ตรงตามต้องการ	3.30	0.93	ปานกลาง
5	หนังสือจัดเรียงไม่เป็นระเบียบ	3.19	0.97	ปานกลาง
รวม		3.31	0.72	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.3 การสำรวจปัญหาในการใช้แหล่งสารสนเทศของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านทรัพยากรสารสนเทศ พบว่า โดยภาพรวมมีปัญหาในระดับปานกลาง (3.31) เมื่อพิจารณาเป็นรายปัญหา พบว่า ส่วนใหญ่มีปัญหาทรัพยากรสารสนเทศประเภทหนังสือและวารสารมีจำนวนไม่เพียงพอต่อความต้องการ (3.41) ส่วนหนังสือที่มีอยู่ก็มีเนื้อหาที่ไม่ทันสมัย (3.33) หนังสือมีเนื้อหาไม่ตรงตามต้องการ (3.30) และการจัดเรียงหนังสือที่มีให้บริการไม่เป็นระเบียบ (3.19)

ตารางที่ 4.4 ตารางแสดงปัญหาการใช้แหล่งสารสนเทศของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านปัญหาด้านอาคารสถานที่และบรรยากาศ

ข้อที่	ปัญหาด้านอาคารสถานที่และบรรยากาศ	Mean	std.	ความหมาย
7	ระบบการจัดเก็บมีความลำบากในการค้นหา	3.65	1.00	มาก
8	ห้องสมุดตั้งที่ที่ไม่เหมาะสม	3.34	1.20	ปานกลาง
14	ชั้นวางหนังสือวางในตำแหน่งที่ไม่สะดวกในการหยิบหนังสือ	3.15	1.19	ปานกลาง
16	การตกแต่งและบรรยากาศในห้องสมุดไม่เชิญชวนให้ใช้บริการ	3.01	1.31	ปานกลาง
10	การจัดแบ่งพื้นที่ไม่ถูกสัดส่วน	3.02	1.27	ปานกลาง
15	ขนาดและชั้นวางหนังสือไม่เหมาะสม	2.97	1.15	ปานกลาง
12	การจัดวางตู้ต่างๆ ไม่สะดวกในการใช้	2.95	1.16	ปานกลาง
13	ที่ให้บริการยืม-คืน คับแคบเกินไป	2.93	1.22	ปานกลาง
18	การถ่ายเทอากาศในห้องสมุดไม่เพียงพอ	2.93	1.22	ปานกลาง
17	แสงสว่างในห้องสมุดไม่เพียงพอ	2.89	1.13	ปานกลาง
9	ห้องสมุดมีขนาดเล็กและคับแคบ	2.86	1.20	ปานกลาง
11	ที่นั่งอ่านหนังสือไม่สบาย	2.67	1.15	ปานกลาง
รวม		3.03	0.79	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.4 การสำรวจปัญหาในการใช้แหล่งสารสนเทศของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านอาคารสถานที่และบรรยากาศ พบว่า โดยภาพรวมมีปัญหาในระดับปานกลาง (3.03) เมื่อพิจารณาเป็นรายปัญหา พบว่า ส่วนใหญ่ห้องสมุดมีระบบในการจัดเก็บที่มีความยากลำบากทำให้เกิดความไม่สะดวกในการค้นหาหนังสือ (3.65) ห้องสมุดมีที่ตั้งที่ไม่เหมาะสมทำให้ยากต่อการเข้าใช้บริการ (3.34) มีการจัดชั้นวางหนังสือในตำแหน่งที่ไม่สะดวกในการหยิบหนังสือ (3.15) รูปแบบของการตกแต่งและบรรยากาศในห้องสมุดไม่เชิญชวนให้ใช้บริการ (3.01) ส่วนการจัดแบ่งพื้นที่ใน

ห้องสมุดไม่มีการแบ่งให้ถูกสัดส่วนที่ชัดเจน (3.02) ขนาดและชั้นวางหนังสือที่เป็นอยู่ปัจจุบันไม่เหมาะสม (2.97) การจัดวางตู้ต่างๆ ภายในห้องสมุดมีการจัดวางไม่เป็นระเบียบจึงทำให้ไม่สะดวกในการใช้ (2.95) ในส่วนที่ให้บริการยืม-คืนทรัพยากรสารสนเทศฉบับแคบเกินไป (2.93) ภายในห้องสมุดมีอากาศถ่ายเทที่ไม่เพียงพอ (2.93) แสงสว่างที่มีอยู่ในห้องสมุดไม่เพียงพอต่อการอ่านหนังสือ (2.89) พื้นที่ของห้องสมุดมีขนาดเล็กและคับแคบ (2.86) และภายในห้องสมุดมีบริเวณที่นั่งอ่านหนังสือไม่สบาย (2.67)

ตารางที่ 4.5 ตารางแสดงปัญหาการใช้แหล่งสารสนเทศของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านปัญหาด้านการบริการของห้องสมุด

ข้อที่	ปัญหาด้านการบริการของห้องสมุด	Mean	std.	ความหมาย
23	บรรณารักษ์ไม่สนใจให้บริการ	3.17	1.09	ปานกลาง
20	ภายในห้องสมุดรวมทั้งรอบๆ มีเสียงรบกวน	3.14	1.12	ปานกลาง
24	ไม่มีคู่มือแนะนำการใช้ห้องสมุด	3.09	0.92	ปานกลาง
25	บรรณารักษ์ที่ให้บริการล่าช้า	3.01	0.93	ปานกลาง
21	ช่วงเวลาในการเปิดใช้ห้องสมุดน้อยเกินไป	2.93	1.04	ปานกลาง
22	ระเบียบข้อบังคับมากเกินไปและยุ่งยาก	2.89	1.05	ปานกลาง
19	ความสะอาดในห้องสมุดไม่เพียงพอ	2.89	1.13	ปานกลาง
รวม		3.02	0.68	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.5 การสำรวจปัญหาในการใช้แหล่งสารสนเทศของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านการบริการของห้องสมุด พบว่า โดยภาพรวมมีปัญหาในระดับปานกลาง (3.02) เมื่อพิจารณาเป็นรายปัญหา พบว่า โดยส่วนใหญ่บรรณารักษ์ที่ให้บริการจะไม่สนใจในการให้บริการแก่ผู้ใช้ (3.17) นอกจากนี้ปัญหามีเสียงรบกวนทั้งภายในและภายนอกห้องสมุด (3.14) ปัญหาที่ห้องสมุดไม่มีคู่มือแนะนำการใช้ (3.09) ปัญหาการให้บริการของบรรณารักษ์ที่มีความล่าช้า (3.01) ตลอดจนช่วงเวลาในการเปิดให้บริการของห้องสมุดที่มีน้อยเกินไป (2.93) ห้องสมุดมีระเบียบข้อบังคับมากเกินไปทำให้เกิดการใช้บริการที่ยุ่งยาก (2.89) และความสะอาดในห้องสมุดไม่เพียงพอ (2.89)

ตารางที่ 4.10 ตารางแสดงความต้องการในการใช้แหล่งสารสนเทศของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามใน
สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในด้านความต้องการด้านสถานที่และบรรยากาศ

	ความต้องการด้านสถานที่และบรรยากาศ	Mean	std.	ความหมาย
49	มีพื้นที่เพียงพอสำหรับเรียน	3.46	1.13	ปานกลาง
47	มีพื้นที่เพียงพอสำหรับเล่นกีฬา	3.39	0.99	ปานกลาง
46	มีพื้นที่เพียงพอสำหรับทำกิจกรรม	3.33	1.29	ปานกลาง
48	มีพื้นที่เพียงพอสำหรับพักผ่อน	3.33	1.13	ปานกลาง
45	มีพื้นที่เพียงพอสำหรับทำกิจกรรม	3.22	1.14	ปานกลาง
	รวม	3.34	0.81	ปานกลาง

ตารางที่ 4.10 ตารางแสดงความต้องการในการใช้แหล่งสารสนเทศของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามใน
สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในด้านความต้องการด้านสถานที่และบรรยากาศ (3.34) มีพื้นที่เพียงพอสำหรับเรียน (3.46) มีพื้นที่เพียงพอสำหรับเล่นกีฬา (3.39) มีพื้นที่เพียงพอสำหรับทำกิจกรรม (3.33) มีพื้นที่เพียงพอสำหรับพักผ่อน (3.33) มีพื้นที่เพียงพอสำหรับทำกิจกรรม (3.22)

ตารางที่ 4.11 ตารางแสดงความต้องการในการใช้แหล่งสารสนเทศของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามใน
สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในด้านความต้องการด้านการบริการของห้องสมุด

ข้อที่	ความต้องการด้านการบริการของห้องสมุด	Mean	std.	ความหมาย
51	มีเจ้าหน้าที่ให้บริการ	3.49	0.99	ปานกลาง
50	มีเจ้าหน้าที่ให้บริการ	3.28	1.07	ปานกลาง
	รวม	3.39	0.93	ปานกลาง

ตารางที่ 4.11 ตารางแสดงความต้องการในการใช้แหล่งสารสนเทศของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามใน
สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในด้านความต้องการด้านการบริการของห้องสมุด (3.39) มีเจ้าหน้าที่ให้บริการ (3.49) มีเจ้าหน้าที่ให้บริการ (3.28) มีเจ้าหน้าที่ให้บริการ (3.28) มีเจ้าหน้าที่ให้บริการ (3.28)

4.4 ผลการวิเคราะห์ประเด็นการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากการประเมินค่าความสำคัญที่ผู้เชี่ยวชาญได้นำเสนอ โดยนำแต่ละประเด็นมาทำเป็นแบบสอบถาม ซึ่งผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนให้น้ำหนักความสำคัญในประเด็นต่างๆ ดังนี้ (Median) 5.00 (Inter quartile rang) 1.5

ตารางที่ 4.13 แสดงลำดับความสำคัญในแต่ละประเด็นของการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านการบริหารจัดการ

ข้อที่	ด้านการบริหารจัดการ	Median	IR	ลำดับ
1	การพัฒนาระบบการบริหารจัดการ	5.00	1.00	3
2	การพัฒนาระบบการประเมินผลและการประกันคุณภาพ	5.00	0.00	1
3	การพัฒนาระบบการประชาสัมพันธ์และการสื่อสาร	5.00	0.25	2
4	การพัฒนาระบบการวิจัยและการพัฒนาหลักสูตร	5.00	1.00	3
5	การพัฒนาระบบการฝึกอบรมและการพัฒนาบุคลากร	5.00	0.00	1
6	การพัฒนาระบบการบริการและการช่วยเหลือ	5.00	0.00	1
7	การพัฒนาระบบการเก็บข้อมูลและการรายงาน	5.00	0.00	1
8	การพัฒนาระบบการสร้างความร่วมมือและการบูรณาการ	5.00	0.00	1
9	การพัฒนาระบบการสร้างความยั่งยืนและการพัฒนาองค์กร	5.00	0.00	1

ตารางที่ 4.13 แสดงลำดับความสำคัญในแต่ละประเด็นของการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านการบริหารจัดการ

ตารางที่ 4.15 แสดงลำดับความสำคัญในแต่ละประเด็นของการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านทรัพยากรสารสนเทศ

ข้อที่	ด้านทรัพยากรสารสนเทศ	Median	IR	ลำดับ
1	การเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์	5.00	1.00	1
2	การมีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย	5.00	1.00	1
3	การมีแหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัย	5.00	1.00	1
4	การมีแหล่งเรียนรู้ที่ปลอดภัย	5.00	1.00	1
5	การมีแหล่งเรียนรู้ที่สะอาด	5.00	1.00	1

ข้อที่ 4.15 แสดงลำดับความสำคัญในแต่ละประเด็นของการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านทรัพยากรสารสนเทศ

ตารางที่ 4.16 แสดงลำดับความสำคัญในแต่ละประเด็นของการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านอาคารสถานที่และบรรยากาศ

ข้อที่	ด้านอาคารสถานที่และบรรยากาศ	Median	IR	ลำดับ
1	อาคารที่จัดควร	5.00	0.25	1
2		5.00	0.25	1
3	มีการจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เป็นห้องสมุดมีชีวิตและการศึกษา	5.00	1.00	2
4		5.00	1.00	2
5		5.00	1.00	2
6		5.00	1.00	2
7		5.00	1.00	2

4.16 แสดงลำดับความสำคัญในแต่ละประเด็นของการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านอาคารสถานที่และบรรยากาศ

อาคารที่จัดควรเป็นเอกเทศและตั้งอยู่ในบริเวณที่เป็น

มีการแบ่งพื้นที่สำหรับการใช้เสียงกับห้ามใช้เสียงอย่างชัดเจน มีการประดับให้สวยงามด้วยดอกไม้ ต้นไม้

ตารางที่ 4.17 แสดงลำดับความสำคัญในแต่ละประเด็นของการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการบริการ

ข้อที่	ด้านการบริการ	Median	IR	ลำดับ
1	มีอาคารเรียนที่สะอาดและปลอดภัย มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบถ้วน มีครูและบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ มีบริการรถรับส่งนักเรียน มีบริการอาหารและเครื่องดื่ม	5.00	1.00	2
2	มีอาคารเรียนที่สะอาดและปลอดภัย มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบถ้วน มีครูและบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ	5.00	1.00	2
3	มีอาคารเรียนที่สะอาดและปลอดภัย มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบถ้วน มีครูและบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ มีบริการรถรับส่งนักเรียน	5.00	1.00	2
4	มีอาคารเรียนที่สะอาดและปลอดภัย มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบถ้วน มีครูและบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ มีบริการอาหารและเครื่องดื่ม	5.00	1.00	2
5	มีอาคารเรียนที่สะอาดและปลอดภัย มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบถ้วน มีครูและบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ	5.00	1.00	2
6	มีอาคารเรียนที่สะอาดและปลอดภัย มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบถ้วน มีครูและบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ มีบริการรถรับส่งนักเรียน	5.00	0.25	1
7	มีอาคารเรียนที่สะอาดและปลอดภัย มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบถ้วน มีครูและบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ	5.00	1.00	2

ตารางที่ 4.17 แสดงลำดับความสำคัญในแต่ละประเด็นของการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการบริการ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ความสำคัญกับการบริการในหลายประเด็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของอาคารเรียนที่สะอาดและปลอดภัย มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบถ้วน มีครูและบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ มีบริการรถรับส่งนักเรียน มีบริการอาหารและเครื่องดื่ม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ความสำคัญกับการบริการในหลายประเด็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของอาคารเรียนที่สะอาดและปลอดภัย มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบถ้วน มีครูและบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ มีบริการรถรับส่งนักเรียน มีบริการอาหารและเครื่องดื่ม

ตารางที่ 4.18 แสดงลำดับความสำคัญในแต่ละประเด็นของการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านกิจกรรม

ข้อที่	ด้านกิจกรรม	Median	IR	ลำดับ
1	จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต	5.00	0.00	1
2	จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต	5.00	1.00	2
3	จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต	5.00	1.00	2
4	จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต	5.00	1.00	2
5	จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต	5.00	0.00	1
6	จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต	5.00	0.00	1
7	จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต	5.00	0.00	1

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผลการประเมินค่าเฉลี่ยของกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง (5.00) ซึ่งแสดงถึงความสำคัญของการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านกิจกรรม โดยกิจกรรมที่ให้ความสำคัญมากที่สุด ได้แก่ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (ข้อที่ 1) ซึ่งมีความสำคัญในระดับสูง (5.00) และมีการจัดกิจกรรมที่เอื้อทั้งบุคคลภายในและภายนอกเป็นประจำ

ตารางที่ 4.19 แสดงลำดับความสำคัญในแต่ละประเด็นของการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านบุคลากร

ข้อที่	ด้านบุคลากร	Median	IR	ลำดับ
1	การฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร	4.50	1.00	3
2	การจ้างบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ	5.00	1.00	2
3	การให้ทุนการศึกษา	5.00	0.00	1
4	การให้ค่าตอบแทน	5.00	0.00	1
5	การให้สวัสดิการ	5.00	0.00	1

ตารางที่ 4.19 แสดงลำดับความสำคัญในแต่ละประเด็นของการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านบุคลากร

การให้ทุนการศึกษา การให้ค่าตอบแทน การให้สวัสดิการ การจ้างบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ การฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร

4.5 ผลการสังเคราะห์การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

จากการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาพบว่า แหล่งการเรียนรู้ที่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีอยู่หลายแห่ง ทั้งในรูปแบบของแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนและแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน ซึ่งแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนมีทั้งในรูปแบบของห้องสมุด ห้องเรียน ห้องโถง และพื้นที่ว่างในโรงเรียน ส่วนแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนมีทั้งในรูปแบบของห้องสมุด ห้องเรียน ห้องโถง และพื้นที่ว่างในโรงเรียน

4.3.1 ด้านการบริหารจัดการ

การบริหารจัดการห้องสมุดจำเป็นต้องมีวิสัยทัศน์กว้างไกล โดยเฉพาะการมีวิสัยทัศน์ที่จะต้องปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการห้องสมุดให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและชุมชน ซึ่งการบริหารจัดการห้องสมุดจำเป็นต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล โดยเฉพาะการมีวิสัยทัศน์ที่จะต้องปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการห้องสมุดให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและชุมชน

ทั้งนี้เพื่อเป็นการเพิ่มศักยภาพของบุคลากรและห้องสมุดให้สามารถให้บริการแก่ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อให้ห้องสมุดสามารถให้บริการแก่ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อให้ห้องสมุดสามารถให้บริการแก่ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การสนับสนุนและส่งเสริมให้บุคลากรในห้องสมุดได้รับการฝึกอบรม การศึกษาดูงาน ทั้งนี้เพื่อเป็นการเพิ่มศักยภาพของบุคลากรและห้องสมุดให้สามารถให้บริการแก่ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อให้ห้องสมุดสามารถให้บริการแก่ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การสนับสนุนและส่งเสริมให้บุคลากรในห้องสมุดได้รับการฝึกอบรม การศึกษาดูงาน ทั้งนี้เพื่อเป็นการเพิ่มศักยภาพของบุคลากรและห้องสมุดให้สามารถให้บริการแก่ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อให้ห้องสมุดสามารถให้บริการแก่ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยสำรวจปัญหาและความต้องการในการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในด้านการบริหารจัดการ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ด้านอาคารสถานที่และบรรยากาศ ด้านการบริการ ด้านกิจกรรมและด้านบุคลากรของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ใช้บริการอยู่ในปัจจุบัน ส่วนการศึกษาแนวทางการพัฒนาได้ใช้ผู้บริหารในด้านที่เกี่ยวข้องและเป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิคเดลฟาย ในด้านการบริหารจัดการ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ด้านอาคารสถานที่และบรรยากาศ ด้านการบริการ ด้านกิจกรรมและด้านบุคลากร ซึ่งมีผลการศึกษาดังต่อไปนี้

ด้านการบริหารจัดการ พบว่า การบริหารห้องสมุดควรมีการสนับสนุนและส่งเสริมให้บุคลากรในห้องสมุดได้รับการฝึกอบรม การศึกษาดูงาน ทั้งนี้เพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรและบรรยากาศของห้องสมุด ผู้บริหารควรมีการบริการห้องสมุดอย่างเป็นระบบ ห้องสมุดต้องการมีการจัดทำวิสัยทัศน์และแผนการดำเนินงานอย่างมีลายลักษณ์อักษร มีโครงการบริหารห้องสมุดที่ชัดเจน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการห้องสมุดและมีโครงการและแผนการปฏิบัติงานห้องสมุดที่สอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียน

ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่า ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่นำมาใช้ในห้องสมุดต้องมีการตรวจสอบและซ่อมแซมบำรุงอย่างสม่ำเสมอ มีเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการเรียนรู้ ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่นำมาใช้ในห้องสมุดต้องสามารถเข้าถึงได้อย่างรวดเร็วและสะดวกต่อการใช้งาน มีการจัดวางระบบฐานข้อมูลให้สะดวกต่อการให้บริการ มีการสืบค้นข้อมูลโดยใช้ระบบห้องสมุดอัตโนมัติและมีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ครอบคลุมทุกด้านสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บริการ

ด้านทรัพยากรสารสนเทศ พบว่า ทรัพยากรสารสนเทศที่ให้บริการในห้องสมุดต้องครอบคลุมทุกสาขาวิชาและสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บริการ ทรัพยากรสารสนเทศต้องมีความทันสมัยอยู่ตลอดเวลา ทรัพยากรสารสนเทศมีจำนวนมากและมีความหลากหลาย ทรัพยากรสารสนเทศเน้นความเป็นอิเล็กทรอนิกส์มากขึ้นและทรัพยากรสารสนเทศเน้นการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

ด้านอาคารสถานที่และบรรยากาศ พบว่า อาคารที่สมควรเป็นเอกเทศและตั้งอยู่ในบริเวณที่เป็นศูนย์กลางของโรงเรียน จัดให้มีมุมต่างๆ เช่น มุมวารสาร มุมอินเทอร์เน็ตแล้วแต่ความเหมาะสมของแหล่งการเรียนรู้ นั้น มีการจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เป็นห้องสมุดมีชีวิตและการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง มีการแบ่งพื้นที่สำหรับการใช้เสียงกับห้ามใช้เสียงอย่างชัดเจน มีการประดับให้สวยงามด้วยดอกไม้ ต้นไม้ และรูปภาพเพื่อเป็นแรงกระตุ้นให้นักเรียนสนใจเข้ามาใช้บริการแหล่งการเรียนรู้ให้มากขึ้น มีการจัดบรรยากาศทางวิชาการ โดยมีพื้นที่เพียงพอสำหรับการเข้าใช้พร้อมกันของนักเรียนจำนวนมากได้และมีการจัดบรรยากาศของการเรียนรู้ในรูปแบบสมัยใหม่

ด้านการบริการ พบว่า มีการบริการที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องสมุดมีการจัดการบริการที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บริการทุกกลุ่มเป้าหมาย มีการจัดบริการเชิงรุกอย่างหลากหลาย มีการจัดบริการสืบค้นทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์และทางอินเทอร์เน็ต มีการจัดบริการทุกประเภทต้องมีความสะดวกและรวดเร็ว มีกฎระเบียบในการบริการที่ทันสมัยและมีการบริการที่ส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้

ด้านกิจกรรม พบว่า มีการจัดกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้มีส่วนร่วม การจัดกิจกรรมของห้องสมุดต้องเน้นกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนได้แสดงความสามารถของตัวเองได้อย่างเต็มที่ มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ มีการจัดกิจกรรมเชิงรุกเพื่อการเข้าถึงผู้ใช้บริการและชุมชน กิจกรรมที่จัดในห้องสมุดควรมีความหลากหลาย มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมนิสัยรักการอ่านอย่างหลากหลายและต่อเนื่อง และมีการจัดกิจกรรมที่เอื้อทั้งบุคคลภายในและภายนอกเป็นประจำ

ด้านบุคลากร พบว่า บุคลากรมีจิตสำนึกในการให้บริการ มีความรู้ความสามารถในด้านบรรณารักษ์ บรรณารักษ์มีการเข้มแข็งท้าทาย พุดคุย เป็นมิตร ให้ความอบอุ่นกับผู้ใช้ห้องสมุด มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เพื่อสร้างบรรยากาศให้ห้องสมุดมีชีวิตชีวาอยู่เสมอและมีจิตสาธารณะ มีความเสียสละ มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่

โดยสรุปผลการศึกษาการพัฒนาแหล่งสารสนเทศเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้สามารถนำเสนอแผนภูมิ ดังต่อไปนี้

5.2 ข้อเสนอแนะ

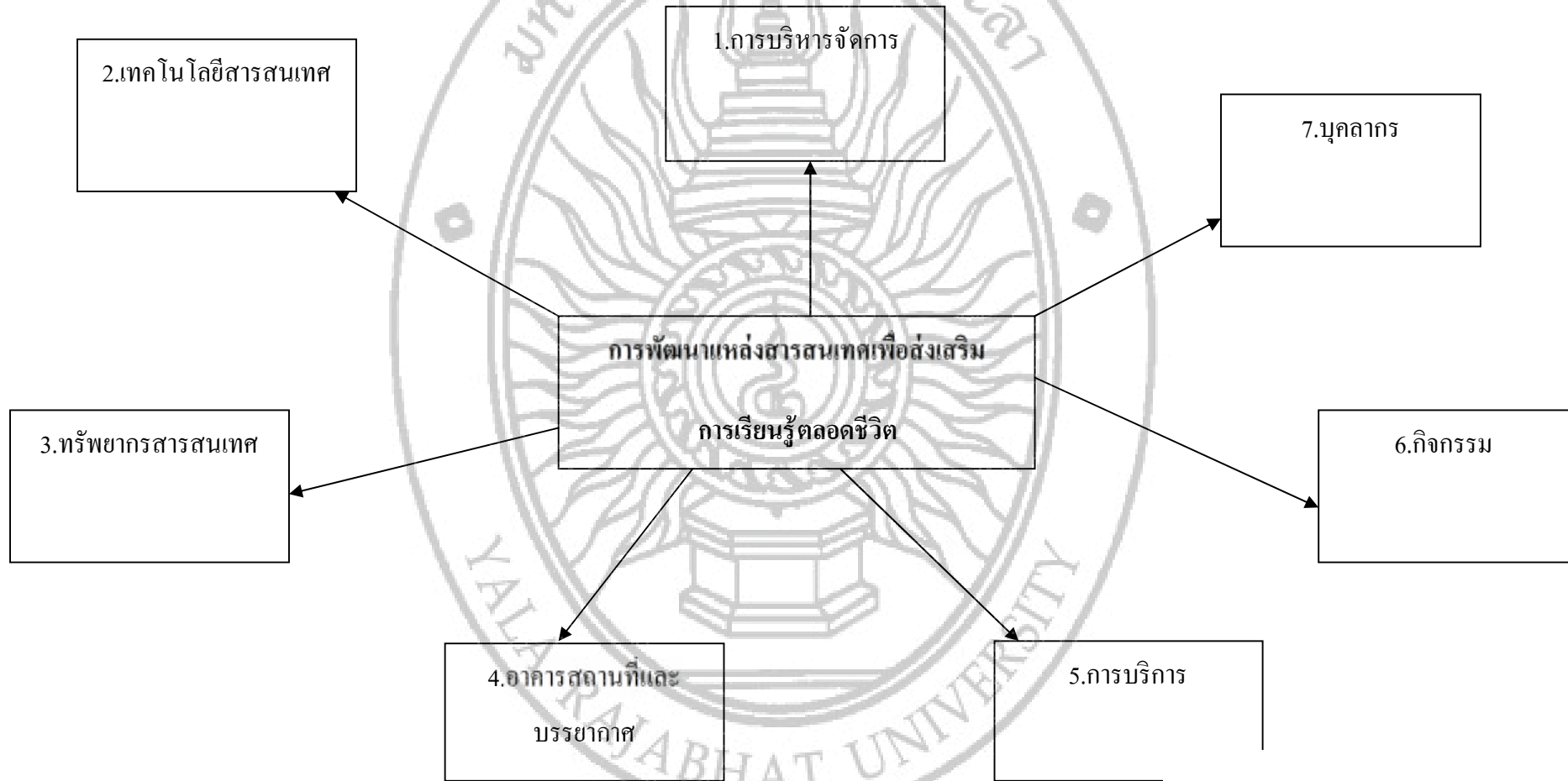
5.2.1 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรมีการพัฒนาให้สอดคล้องกับมาตรฐานในด้านต่างๆ อาทิ เช่น มาตรฐานห้องสมุดโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2556 การพัฒนาห้องสมุดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามนโยบายห้องสมุด 3 ดี ภายใต้แผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง 2555 ทั้งนี้เพื่อให้การพัฒนาแหล่งเรียนรู้นั้นก่อให้เกิดประโยชน์ต่อนักเรียนในพื้นที่อย่างแท้จริง ตลอดจนเป็นการส่งเสริมให้เยาวชนในพื้นที่ที่มีการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ส่งผลให้มาตรฐานการศึกษา มีการพัฒนาคุณภาพได้อย่างต่อเนื่อง

5.2.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

ควรศึกษาแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตต้นแบบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของผู้เรียนในระบบ ผู้เรียนนอกระบบและผู้เรียนตามอัธยาศัย

แผนภูมิการพัฒนาแหล่งสารสนเทศเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ภาคผนวก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้เชี่ยวชาญและมีส่วนเกี่ยวข้องกับ การพัฒนาแหล่งสารสนเทศของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 25 คน ดังนี้

ผู้บริหารโรงเรียน

1. นายมาหะมะ คีอระ (ผู้อำนวยการโรงเรียนพัฒนาวิทยาเขต)
2. นายอับดุลฮาฟิซ หิเล (ผู้จัดการโรงเรียนลูกมานูลอฮ์กิม จังหวัดยะลา)
3. นางสาวซูรีนา เจคอละ (ผู้อำนวยการโรงเรียนศาสนดิธรรม จังหวัดยะลา)
4. นายสุกรี อัสซอลิฮียะ (รองผู้อำนวยการโรงเรียนดารุลอูโลมนิบงบารู จังหวัดยะลา)
5. นางซุรอยดา อูมา (ผู้จัดการโรงเรียนศาสน์สามัคคี จังหวัดปัตตานี)
6. นางยันนะ เดอระเซะ (ผู้จัดการโรงเรียนจงรักภักดีวิทยา จังหวัดปัตตานี)
7. นายคอละ ปะเกะหะ (ผู้จัดการโรงเรียนนออดุลชุบบานียะฮ์จังหวัดนราธิวาส)

บรรณารักษ์/เจ้าหน้าที่ห้องสมุด

8. นางสาวนิตา ลิมอปาแล (โรงเรียนพัฒนาวิทยา จังหวัดยะลา)
9. นางสาวนุรวิ ลิมอปาแล (โรงเรียนพัฒนาวิทยา จังหวัดยะลา)
10. นางสาวมาตุเฮาะ สามะ (โรงเรียนศาสนดิธรรม จังหวัดยะลา)
11. นางสาวซุฮัยลา เปะนา (โรงเรียนศาสนดิธรรม จังหวัดยะลา)
12. นางสาวมัสดา อัสซอลิฮียะ (โรงเรียนดารุลอูโลมนิบงบารู จังหวัดยะลา)
13. นางสาวกัลยา กูด (โรงเรียนศรีฟารีดาบารูวิทยา จังหวัดยะลา)
14. นางสาวอานีชา มะแซ (โรงเรียนศรีฟารีดาบารูวิทยา จังหวัดยะลา)

15. นางสาววัยลียะ ลงบัน (โรงเรียนอุดมศาสน์วิทยา จังหวัดยะลา)
16. นางสาวภูษินี หะ (โรงเรียนอุดมศาสน์วิทยา จังหวัดยะลา)
17. นางสาวเสาวนีย์ จะปะกียา (โรงเรียนธรรมวิทยามูลนิธิ จังหวัดยะลา)
18. นางสาวต่วนชาภีระ รอยา (โรงเรียนธรรมวิทยามูลนิธิ จังหวัดยะลา)
19. นางสาวรอฮียะห์ สามอ (โรงเรียนอะเค์รอชะห์อิสลามียะห์ จังหวัดปัตตานี)
20. นางแอไสนะห์ หนิแหม (โรงเรียนศาสน์สามัคคี จังหวัดปัตตานี)
21. นางลลิตา หะยิดาโอะ (โรงเรียนศาสน์สามัคคี จังหวัดปัตตานี)
22. นางสาวไอฟะห์ สุหลง (โรงเรียนครุศาสน์วิทยา จังหวัดปัตตานี)
23. นางสาวนุรไลลาวาตี อาลี (โรงเรียนมุลนิธิอาชีชสถาน จังหวัดปัตตานี)
24. นางสาวซูไบดะห์ เจมิ (โรงเรียนมุลนิธิอาชีชสถาน จังหวัดปัตตานี)
25. นางสาวลาตีพะห์ โต๊ะรือเนาะ (โรงเรียนคารุสตาลาม จังหวัดนราธิวาส)

แบบสัมภาษณ์ รอบที่ 1

งานวิจัยเรื่อง : การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนเอกชน

สอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

1. ท่านคิดว่าการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้ ควรเป็นอย่างไร?

1. ด้านการบริหารจัดการ
2. ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ
3. ด้านทรัพยากรสารสนเทศ
4. ด้านอาคารสถานที่และบรรยากาศ
5. ด้านการบริการ
6. ด้านกิจกรรม
7. ด้านบุคลากร
8. ประเด็นอื่นๆ

แบบสอบถามรอบที่ 2

งานวิจัยเรื่อง

การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามในรอบที่ 2 ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นจากการรวบรวมความคิดเห็นในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่ได้แสดงความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์ในรอบที่ 1 มาสรุปและสังเคราะห์เป็นข้อความเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในด้านการบริหารจัดการ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ด้านอาคารสถานที่และบรรยากาศ ด้านการบริการ ด้านกิจกรรมและด้านบุคลากร

2. ผู้วิจัย จึงขอความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญในแต่ละข้อความที่ผู้วิจัยได้สรุปและได้นำเสนอในแบบสอบถามฉบับนี้ ว่าผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยหรือไม่กับข้อความเหล่านี้ในระดับใด

ระดับคะแนน	5	หมายถึง	เห็นด้วยกับข้อความนั้นมากที่สุด
ระดับคะแนน	4	หมายถึง	เห็นด้วยกับข้อความนั้น
ระดับคะแนน	3	หมายถึง	ไม่แน่ใจกับข้อความนั้น
ระดับคะแนน	2	หมายถึง	ไม่ค่อยเห็นด้วยกับข้อความนั้น
ระดับคะแนน	1	หมายถึง	ไม่เห็นด้วยกับข้อความนั้นมากที่สุด

ขอให้ผู้เชี่ยวชาญ ทำเครื่องหมาย (✓) ในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านในแต่ละข้อเพียงคำตอบเดียว

ข้อ	การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนเอกชน สอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
	1.ด้านการบริหารจัดการ					
1	ผู้บริหารควรมีวิสัยทัศน์กว้างไกล					
2	ผู้บริหารควรสนับสนุนและส่งเสริมให้บุคลากรห้องสมุดเข้ารับการฝึกอบรม ศึกษาหาความรู้ เพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคลากรและบรรยากาศของห้องสมุด					
3	มีการประชาสัมพันธ์ห้องสมุดอย่างสม่ำเสมอ มีการจัดคู่มือการปฏิบัติงานห้องสมุด มีการติดตามประเมินผล มีการจัดทำแผนพับหรือวารสาร					
4	ผู้บริหารต้องมีความเป็นมืออาชีพเพื่อการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ					
5	ผู้บริหารควรมีการบริหารอย่างมีระบบ					
6	ห้องสมุดต้องการมีการจัดทำวิสัยทัศน์และแผนการดำเนินงานอย่างมีลายลักษณ์อักษร					
7	มีโครงการบริหารห้องสมุดที่ชัดเจน					
8	มีการแต่งตั้งคณะกรรมการห้องสมุด					
9	มีโครงการและแผนการปฏิบัติงานห้องสมุดที่สอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียน					
	2.ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ					
1	มีการจัดวางระบบฐานข้อมูลให้สะดวกต่อการให้บริการ					
2	มีการสืบค้นข้อมูลโดยใช้ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ					
3	ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่นำมาใช้ในห้องสมุดต้องสามารถเข้าถึงได้อย่างรวดเร็วและสะดวกต่อการใช้งาน					
4	มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ครอบคลุมทุกด้านสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บริการ					

ข้อ	การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนเอกชน สอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
5	ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่นำมาใช้ต้องมีการตรวจสอบและซ่อมแซมบำรุงอย่าง □□□□□					
6	□□□□□□□□□□ □□□□ □□□□ □□□□□					
	3. ด้านทรัพยากรสารสนเทศ					
1	□□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□ □□□□□□ □□□□□□ □□□□□□ □□□□□□ □□□□□□ □□□□□□					
2	□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□					
3	□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□					
4	□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□					
5	□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□					
	4. ด้านอาคารสถานที่และบรรยากาศ					
1	อาคารที่สมควรเป็นเอกเทศและตั้งอยู่ในบริเวณที่เป็นศูนย์กลางของโรงเรียน					
2	□□□□□□□□□□ □□□ □□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□					
3	มีการจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เป็นห้องสมุดมีชีวิตและการศึกษา □□□□□□□□ □□□□□					
4	มีการแบ่งพื้นที่สำหรับการใช้เสียงกับห้ามใช้เสียงอย่างชัดเจน					
5	□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□					

ข้อ	การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนเอกชน สอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
6	มีศูนย์การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้					
7	มีศูนย์การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้					
	5. ด้านการบริการ					
1	มีศูนย์การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้					
2	มีศูนย์การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้					
3	มีศูนย์การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้					
4	มีศูนย์การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้					
5	มีศูนย์การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้					
6	มีศูนย์การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้					
7	มีศูนย์การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้					
	6. ด้านกิจกรรม					
1	มีศูนย์การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้					
2	มีศูนย์การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้					
3	มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมนิสัยรักการอ่านอย่างหลากหลายและต่อเนื่อง					
4	มีการจัดกิจกรรมที่เอื้อทั้งบุคคลภายในและภายนอกเป็นประจำ					
5	มีศูนย์การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้					

ข้อ	การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนเอกชน สอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
6	มีศูนย์การเรียนรู้ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม					
7	มีศูนย์การเรียนรู้ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม					
	7. ด้านบุคลากร					
1	มีบุคลากรที่มีความรู้และทักษะในการจัดการเรียนการสอน					
2	มีบุคลากรที่มีความรู้และทักษะในการจัดการเรียนการสอน					
3	มีบุคลากรที่มีความรู้และทักษะในการจัดการเรียนการสอน					
4	มีบุคลากรที่มีความรู้และทักษะในการจัดการเรียนการสอน					
5	มีบุคลากรที่มีความรู้และทักษะในการจัดการเรียนการสอน					

แบบสอบถามรอบที่ 3

เรื่อง การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

แบบสอบถามในรอบที่สามนี้ประกอบด้วยประเด็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ที่มีค่ามัธยฐาน (Median) ตั้งแต่ 3.5 ขึ้นไปหรือผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับปานกลางขึ้นไปและทุกประเด็นความคิดเห็นนั้น มีค่าพิสัยระหว่างควอร์ไทล์ (Inter Quartile Rang) ไม่เกิน 1.50 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องกัน

ดังนั้น แบบสอบถามในรอบนี้ ผู้วิจัยขอความกรุณาท่านได้โปรดทบทวนคำตอบของท่านอีกครั้ง โดย

1. อ่านข้อความแต่ละข้อ และพิจารณาข้อความนั้น แล้วท่านมีความคิดเห็นในระดับใด โดยพิจารณาคำตอบของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในรอบที่สองประกอบ แล้วขีดเครื่องหมาย / ลงในช่องคะแนนที่ท่านเลือก ซึ่งท่านจะยืนยันตามคำตอบของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ หรือจะเลือกคำตอบใหม่ ขอได้โปรดขีดเครื่องหมาย / อีกครั้งลงในช่องคะแนนตามความคิดเห็นของท่าน

2. หากคำตอบของท่านในรอบนี้ อยู่นอกค่าพิสัยระหว่างควอร์ไทล์ () กรุณาเขียนเหตุผลประกอบด้วย

เกณฑ์ในการพิจารณา

5 หมายถึง	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
4 หมายถึง	เห็นด้วย
3 หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
2 หมายถึง	ไม่เห็นด้วย
1 หมายถึง	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบสอบถาม

- ▽ หมายถึง คำมัธยฐานของระดับความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ
- หมายถึง ช่วงพิสัยระหว่างควอร์ไทล์ของระดับความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

ข้อที่	1.ด้านวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายและยุทธศาสตร์	ระดับความคิดเห็น					Md	I.R	เหตุผล
		5	4	3	2	1			
1	ผู้บริหารควรสนับสนุนและส่งเสริมให้บุคลากร ห้องสมุดเข้ารับการฝึกอบรม ศึกษางานเพื่อพัฒนา ศักยภาพของบุคลากรและบรรยากาศของห้องสมุด	▽					5.00	0.00	
2	ผู้บริหารควรมีการบริหารอย่างมีระบบ	▽					5.00	0.00	
3	ห้องสมุดต้องการมีการจัดทำ วิสัยทัศน์และแผน การดำเนินงานอย่างมีลายลักษณ์อักษร	▽					5.00	0.00	
4	มีโครงการบริหารห้องสมุดที่ชัดเจน	▽					5.00	0.00	
5	มีการแต่งตั้งคณะกรรมการห้องสมุด	▽					5.00	0.00	
6	มีโครงการและแผนการปฏิบัติงานห้องสมุด ที่สอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียน มีการติดตาม ประเมินผล มีการจัดทำแผนพับหรือวารสาร	▽					5.00	0.00	
7	มีการประชาสัมพันธ์ห้องสมุดอย่างสม่ำเสมอ มีการติดตามประเมินผล มีการจัดทำแผนพับหรือ วารสาร	▽					5.00	0.25	
8	ผู้บริหารควรมีวิสัยทัศน์กว้างไกล	▽					5.00	1.00	
9	ผู้บริหารต้องมีความเป็นมืออาชีพเพื่อการบริหาร จัดการที่มีประสิทธิผล	▽					5.00	1.00	

ข้อที่	2.ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	ระดับความคิดเห็น					Md	I.R	เหตุผล
		5	4	3	2	1			
1	ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่นำมาใช้ต้องมีการตรวจสอบและซ่อมแซมบำรุงอย่างสม่ำเสมอ	▽ └─┘					5.00	0.00	
2	มีเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการเรียนรู้	▽ └─┘					5.00	0.00	
3	ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่นำมาใช้ในห้องสมุดต้องสามารถเข้าถึงได้อย่างรวดเร็วและสะดวกต่อการใช้งาน	▽ └─┘					5.00	0.25	
4	มีการจัดวางระบบฐานข้อมูลให้สะดวกต่อการใช้บริการ	▽ └─┘					5.00	1.00	
5	มีการสืบค้นข้อมูลโดยใช้ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ	▽ └─┘					5.00	1.00	
6	มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ครอบคลุมทุกด้านสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บริการ	▽ └─┘					5.00	1.00	

ข้อที่	3.ด้านทรัพยากรสารสนเทศ	ระดับความคิดเห็น					Md	I.R	เหตุผล
		5	4	3	2	1			
1	ทรัพยากรสารสนเทศที่ให้บริการในห้องสมุดต้องครอบคลุมทุกสาขาวิชาและสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บริการ	▽ └─┘					5.00	1.00	
2	ทรัพยากรสารสนเทศต้องมีความทันสมัยอยู่ตลอดเวลา	▽ └─┘					5.00	1.00	
3	ทรัพยากรสารสนเทศมีจำนวนมากและมีความหลากหลาย	▽ └─┘					5.00	1.00	
4	ทรัพยากรสารสนเทศเน้นความเป็นอิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น	▽ └─┘					5.00	1.00	
5	ทรัพยากรสารสนเทศเน้นการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน	▽ └─┘					5.00	1.00	

ข้อที่	4.ด้านอาคารสถานที่และบรรยากาศ	ระดับความคิดเห็น					Md	I.R	เหตุผล
		5	4	3	2	1			
1	อาคารที่สมควรเป็นเอกเทศและตั้งอยู่ในบริเวณที่เป็นศูนย์กลางของโรงเรียน	▽ └─┘					5.00	0.25	
2	จัดให้มีมุมต่างๆ เช่น มุมวารสาร มุมอินเทอร์เน็ต แล้วแต่ความเหมาะสมของแหล่งการเรียนรู้	▽ └─┘					5.00	0.25	
3	มีการจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เป็นห้องสมุดมีชีวิตและการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง	▽ └─┘					5.00	1.00	
4	มีการแบ่งพื้นที่สำหรับการใช้เสียงกับห้ามใช้เสียงอย่างชัดเจน	▽ └─┘					5.00	1.00	
5	มีการประดับให้สวยงามด้วยดอกไม้ ต้นไม้และรูปภาพเพื่อเป็นแรงกระตุ้นให้นักเรียนสนใจเข้ามาใช้บริการแหล่งการเรียนรู้ให้มากขึ้น	▽ └─┘					5.00	1.00	
6	มีการจัดบรรยากาศทางวิชาการ โดยมีพื้นที่เพียงพอสำหรับการเข้าใช้ใช้พร้อมกันของนักเรียนจำนวนมากได้	▽ └─┘					5.00	1.00	
7	จัดบรรยากาศของการเรียนรู้ในรูปแบบสมัยใหม่	▽ └─┘					5.00	1.00	

ข้อที่	5.ด้านการบริการ	ระดับความคิดเห็น					Md	I.R	เหตุผล
		5	4	3	2	1			
1	มีการบริการที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องสมุด	▽ └─┘					5.00	0.25	
2	มีการจัดการบริการที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บริการทุกกลุ่มเป้าหมาย	▽ └─┘					5.00	1.00	
3	มีการจัดบริการเชิงรุกอย่างหลากหลาย	▽ └─┘					5.00	1.00	
4	มีการจัดบริการสืบค้นทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์และทางอินเทอร์เน็ต	▽ └─┘					5.00	1.00	
5	การจัดบริการทุกประเภทต้องมีความสะดวกและรวดเร็ว	▽ └─┘					5.00	1.00	
6	มีกฎระเบียบในการบริการที่ทันกับยุคสมัย	▽ └─┘					5.00	1.00	

ข้อที่	5.ด้านการบริการ	ระดับความคิดเห็น					Md	I.R	เหตุผล
		5	4	3	2	1			
7	มีการบริการที่ส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้	▽ └─┘					5.00	1.00	

ข้อที่	6.ด้านกิจกรรม	ระดับความคิดเห็น					Md	I.R	เหตุผล
		5	4	3	2	1			
1	มีการจัดกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้มีส่วนร่วม	▽ └─┘					5.00	0.00	
2	การจัดกิจกรรมของห้องสมุดต้องเน้นกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนได้แสดงความสามารถของตัวเองได้อย่างเต็มที่	▽ └─┘					5.00	0.00	
3	มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้	▽ └─┘					5.00	0.00	
4	มีการจัดกิจกรรมเชิงรุกเพื่อการเข้าถึงผู้ใช้บริการและชุมชน	▽ └─┘					5.00	0.00	
5	กิจกรรมที่จัดในห้องสมุดควรมีความหลากหลาย	▽ └─┘					5.00	1.00	
6	มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมนิสัยรักการอ่านอย่างหลากหลายและต่อเนื่อง	▽ └─┘					5.00	1.00	
7	มีการจัดกิจกรรมที่เอื้อทั้งบุคคลภายในและภายนอกเป็นประจำ	▽ └─┘					5.00	1.00	

ข้อที่	8.ด้านบุคลากร	ระดับความคิดเห็น					Md	I.R	เหตุผล
		5	4	3	2	1			
1	มีจิตสำนึกในการให้บริการ	▽ └─┘					5.00	0.00	
2	มีความรู้ความสามารถในด้านบรรณารักษ์	▽ └─┘					5.00	0.00	
3	บรรณารักษ์มีการข้มแข็งเข้มแข็งทักทาย พูดคุย เป็นมิตร ให้ความอบอุ่นกับผู้ใช้ห้องสมุด	▽ └─┘					5.00	0.00	
4	มีจิตสาธารณะ มีความเสียสละ มีความรับผิดชอบ ต่อหน้าที่	▽ └─┘					4.50	1.00	
5	มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เพื่อสร้างบรรยากาศให้ ห้องสมุดมีชีวิตชีวาอยู่เสมอ	▽ └─┘					5.00	1.00	

บรรณานุกรม

กรมสามัญศึกษา. (2544). นโยบายกรมสามัญศึกษา ปีงบประมาณ 2545. กรุงเทพฯ : ประชาชน.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

กรุณา พัคฆชนม์. (2556). การบริหารจัดการห้องสมุดโรงเรียน. ดาก : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

กรันท์ จิตตรง. (2526). รูปแบบการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษาในอนาคต.

ปริญญาณิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก

เกษม คำบุตรดา(2550). การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างการพัฒนาคุณธรรม

จริยธรรมนักเรียนโรงเรียนอนุบาลมหาสารคาม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม.

วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

เกษม บุญอ่อน. (2522). “เดลฟายเทคนิค (Delphi Technique) กับการบริหาร.” ศึกษาสาร. 11 (1-2)

ตุลาคม 2525-มีนาคม 2526.

กังวาล นาคศรีสังข์. (2550). การบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาด้านการพัฒนาห้องสมุดให้เป็น

แหล่งเรียนรู้ภายในของโรงเรียนวัดโพธิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2.

วิทยานิพนธ์ สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

กฤษดา กรุดทอง. (2536). โครงสร้างข้อมูลและอัลกอริทึม. กรุงเทพฯ : ภาควิชาพัฒนาคำถามและ

เอกสารวิชาการ กรมการฝึกหัดครู.

จิตาภา มีเพชร. (2551). ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการบริการของห้องสมุด โรงเรียนสาธิต

มหาวิทยาลัยรามคำแหง. กรุงเทพฯ: ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง

จินตะนา คีนาง. (2554). ผลการใช้โปรแกรมบทเรียนแบบศึกษาทบทวนเรื่องอินเทอร์เน็ตเบื้องต้นชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 6. การศึกษาค้นคว้าอิสระ (กศ.ม. เทคโนโลยีการศึกษา) มหาวิทยาลัย

มหาสารคาม

จุมพล พูลภัทรชีวิน. (2535). เทคนิคการวิจัยแบบ EDNR. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จุนทร ถักขณวิศิษฐ์. (2552). การบริหารการศึกษาเชิงรุก 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้. สำนักบริหาร

ยุทธศาสตร์และบูรณาการการศึกษาที่ 12 ยะลา : กรุงเทพฯ : สำนักปลัดกระทรวง
ศึกษาธิการ.

จันทร์เพ็ญ ประสาทไทย. (2551). การพัฒนาแหล่งเรียนรู้โดยการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถาน

ศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนบ้านกระทุ่มราย อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ชาติรี ตำราญ. (2544). จากหลักสูตรแกนกลางสู่หลักสูตรสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิ

สดศรี – สฤษดิ์วงศ์.

ชนิตา รักษ์พลเมือง. (2535). การศึกษาเพื่อพัฒนาประเทศ. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

ชินวรรณ บุญยเกียรติ. 2553. นโยบายการพัฒนาการศึกษาของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

สืบค้นเมื่อ 15 กันยายน 2556 จาก <http://www.moc.moe.go.th/node/1059>.

ชัยพนธ์ รัชงาม. “กว่าจะรู้ว่าวิจัยก็ทำวิจัยเสร็จเสียแล้ว” วารสารวิชาการ. 4,5 (พฤษภาคม 2544) :

21 – 25.

ชัยยศ อิ่มสุวรรณ์. (2553). การพัฒนารูปแบบการศึกษาชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. วิทยานิพนธ์

ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชัยวัฒน์ วรรณพงษ์ (2541). ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางได้อย่างไร วารสารปฏิรูปการศึกษา 1. 1 (ฉบับที่ 5) 8

ชัยวัฒน์ ไทยเกรียงไกรยศ (2536). รูปแบบการบริหารโรงเรียนเอกชนศึกษากรณีระดับประถมศึกษา

และมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ดิชิตชัย เมตตาริกานนท์. 2546. สแกนเนอร์ : การประยุกต์ใช้กับงานห้องสมุดและสารสนเทศ

วารสารห้องสมุด. 47 (ฉบับที่ 3). 32-44

ดิลก บุญเรืองรอด. (2530). การวิจัยอนาคตทางการศึกษา. การวิจัยเพื่อการพัฒนา. 3

(มกราคม-ธันวาคม 2530), หน้า 19-25.

ทิพาพร ศิริจันทร์. (2540). การศึกษาแนวโน้มของหลักสูตรพระพุทธศาสนาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ในทศวรรษหน้า. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาพิเศษการศึกษาและพัฒนา

หลักสูตร บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ธาดาศักดิ์ วจิรปริชาพงษ์. (2548). บริการของห้องสมุด. กรุงเทพฯ : ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์

คณะมนุษยศาสตร์ วิทยาลัยครูพระนคร.

ถิรมนัส ยอดบุญมา. (2551). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตาม

ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

นครราชสีมา เขต 2. วิทยานิพนธ์ คุรุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

นาคยา ปิลันธนานนท์. (2542). อนาคตศาสตร์. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

น้ำทิพย์ วิภาวิน. (2549). ห้องสมุด DEKKID.COM : ศูนย์รวมความรู้ห้องสมุดยุคใหม่. กรุงเทพฯ :

เอสอาร์ พรินติ้ง แมสโปรดักส์.

นัยนา นุราชักษ์. (2539). รูปแบบการนำเสนอการจัดตั้งศูนย์วิทยบริการทางการแพทย์. วิทยานิพนธ์

ปริญญาคุรุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาโสตทัศนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บันทึกยี่ สามะอุณ คักดา ยูเต๊ะและ สมาน อิสมาแอล. (2551). **มุสลิมกับการอยู่ร่วมกันในสังคมไทย**

กรุงเทพฯ: สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประเทือง เพ็ชรรัตน์. (2530). เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique). **วารสารการวิจัยเพื่อการพัฒนา**.

3 (มกราคม-ธันวาคม 2530), 38-42.

ประยูร ศรีประสาธน์. (2523). เทคนิคการวิจัยเดลฟาย. **วารสารการศึกษาแห่งชาติ**. 4 (14) (เมษายน-

พฤษภาคม 2523), 49-60.

พิมพ์ อินเบน. “มุมมองหนึ่งจากการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง สารนิเทศทางสังคมศาสตร์ :

ความต้องการและแหล่งสารนิเทศ,” **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**

มหาวิทยาลัยขอนแก่น 6 (1) : 135-141 : พฤษภาคม – ตุลาคม, 2530.

ฟ้ามุ่ย เรืองเลิศบุญ. (2539). **การศึกษาแนวโน้มการบริหารในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในสังกัด**

ทบวงมหาวิทยาลัยในทศวรรษที่ 21. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย.

มูหามัดรียานี บากา. (2548). **ป้อนะแหล่งเรียนรู้อิสลามชายแดนใต้**. สำนักผู้ตรวจราชการประจำเขต

ตรวจราชการที่ 12. กระทรวงศึกษาธิการ. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน.

เรวดี กระโหมวงค์และคนอื่นๆ. (2546). **การศึกษาสภาพความต้องการและการพัฒนาทางวิชาการ**

ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม. สงขลา: คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

สมบุญณ์ ดันยะ. (2544). **การพัฒนาหลักสูตรการอบรมเพื่อสร้างเสริมสมรรถภาพด้านการสอนของ**

ครูประจำการระดับประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสมมิตร.

สุจิตร์ สุภาพและคณะ. (2553). **รายงานการวิจัยเรื่อง แหล่งเรียนรู้และการรู้สารสนเทศของ**

ประชาชนในชุมชนเขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

สุวรรณา เชื้อรัตนพงศ์. เดลฟาย : การวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย ข่าวสารวิจัยการศึกษา. 5 (มิถุนายน-กรกฎาคม 2539), 3-5.

สุวลี ทวีบุตร. (2539). การเปรียบเทียบผลการสร้างฉันทามติและระดับการให้ความร่วมมือของ

ผู้เชี่ยวชาญระหว่างการใช้เทคนิคเดลฟายแบบเดิมและเทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุงที่ใช้ใน

การประเมินความต้องการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต. สาขาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สุวิมล ชนะผลเลิศ. (2552). ห้องสมุด การศึกษา วิชาชีพบรรณารักษศาสตร์และสารานเทศศาสตร์

ในยุคการเปลี่ยนแปลง/สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2541). การประกันคุณภาพการศึกษาเล่มที่ 1

แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ : อรุณการพิมพ์.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2556). มาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนสังกัดสำนักงาน

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2556. กรุงเทพฯ : สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.

กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎมตรี.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎมตรี แผนพัฒนา

เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบ พ.ศ. 2550-2554. กันยายน 22 2556, <http://www.nesdb.go.th/Default.aspx?tabid=139>.

2556 2556 2556 2556. (2556). 2556 2556 2556 2556 2556 2556 2556 2556 2556 2556

2556 2556 2556 2556 2556 2556 2556 2556 2556 2556 . วารสารสงขลานครินทร์

ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ 19,1 (ก.ค.-ก.พ. 2556) 255-280.

